

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
utca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre 600 lej
Negyedévre 320 lej
Egy hónapra 110 lej
**KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:**
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Az Uj Kelet az egyetemes e
és bántási zsidóság pol'
na napja

Cikkeink
forrás mer

átokat nem küldünk vissza
állalkozunk

A Darmstädter Bank bukása

A német válság, amelynek likvidálása most Európa összes államférfiainak főgondját képezi, a Darmstädter und Nationalbank bukásával érte el tetőfokát. Ez a hatalmas pénzintézet, mely a német nagytőkének egyik jelentős részét képezi, hétfőn beszüntette fizetéseit és ezzel szükségessé tette mindazokat az óvintézkedéseket, amelyek az egész világ gazdasági életét napokig tartották pánikszerű izgalomban. A Darmstädter Bank bukásának nagy horderejét igazolták azok a kétségbeesett erőfeszítések, melyeknek során a német birodalmi kormány állami garanciával igyekezett biztosítani a Darmstädter Bank és a vele összefüggő veszélyeztetett pénzintézetek kifizetéseit. De a Darmstädter Bank bukása nemcsak a többi pénzintézetek számára jelentett veszélyt. Goldschmidt Jakab bankja súlyos milliárdokkal van érdekelve a westfaliai nehéziparban és elsősorban a fegyver- és municiógyár révén uralja a piacot. Egy másik üzleti elágazásban pedig a Darmstädter Bank kezében tartja ugyyszólván egész Európa nyersselyem iparát.

Nem túlzottak tehát azok az intézkedések, amelyeket a Darmstädter Bank szanálására most Németországban foganatosítottak. Ez a hatalmas pénzintézet az egyre súlyosbodó gazdasági krízis következtében, de elsősorban a Hoover-terv körül kibörtant nemzetközi konfliktusok hatására olyan rohamosan haladt az összeomlás felé, hogy a szanáló intézkedések a tizenkettedik órában történtek.

Három pontban lehet összesíteni azokat az okokat, amelyek a Darmstädter Bank bukását előidézték: 1. A külföldi hitelek visszavonása. 2. A belföldi hitelek felmondása. 3. A bank megingsásával kapcsolatban a világgiacon terjesztett vészhirek.

A pénzintézet hatalmas betétállománya majdnem felét mondták fel az elmúlt évben a külföldi és belföldi betétesek. 1930 óta egymilliárd márkára tehető a visszahúzódó hitelek végösszege. Ez az összeg, mely milliárdokkal hagyja maga mögött Románia egész költségvetését, a bank összbetétének 40 százalékát képezte. Ebből az összegből mintegy 100 millió márkát ez év májusában, 300 millió márkát júniusban, míg július elseje és tizenegyediké között nem kevesebb, mint 250 millió márkát mondtak fel. Ezek szerint a Darmstädter Bank ez év május elsejétől július 11-ig 650 millió márkát (26 milliárd lej) fizetett ki.

Miután pedig az összes külföldi német hitelek, amelyeket a Hoover-tárgyalások óta felmondottak, végösszegeben 2 milliárd márkát tesznek ki, a Németországban történt hitel-felmondások kifizetéseinek egyharmada a Darmstädter Bankra esett.

Ezek a tömeges kifizetések felemésztették a banknak egész rendelkezésére álló tőkéjét és így a bank kénytelen volt fizetéseit beszüntetni, még mielőtt a végső összeomlás bekövetkezett volna. A bank vezetősége heteken keresztül próbálta elkerülni a korlátozásokat. Azt hitték, hogy sikerülni fog a pénzintézet mobilitását megőrizni és ebből a célból három napon keresztül folytak a tárgyalások a kormánnyal, a Reichsbank-

Maniu elfogadta a király meghívását és résztvesz Ileana hercegnő esküvőjén

A Banca Naționala hivatalosan közli, hogy 815-ös árfolyamon vásárolt fontot, tehát a lej kurzusa teljesen szilárd. Maniu visszatér a nemzeti parasztpárt élére? Ősszel megszavazzák a cukor- és szeszmonopóliumot valamint a patenta fixa bevezetéséről és a globális adó megszüntetéséről szóló törvényjavaslatokat

Kicserélik az erdélyi prefektusok legnagyobb részét

Bucuresti-Bukarest, július 17. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megbízható forrásból származó értesüléseink megerősítik azt a hírt, hogy az uralkodó futárt menesztett Budaesonyba Maniuhoz és audienciára hívta meg a nemzeti parasztpárt vezérét. A kurir átadta egyúttal Maniunak az uralkodó meghívását Ileana hercegnő esküvőjére. Az uralkodó azt szeretné, hogy a hercegnő esküvőjén az összes pártvezérek résztvegyenek.

A pápa kívánságára ugyanis a hercegnő esküvőjét katolikus rítus szerint fogják celebrálni, ami görög keleti körökben különböző kommentálásokra adhatott alkalmat. A pártvezérek részvétele ezzel szemben azt kívánja demonstrálni, hogy a hercegnő esküvője az összes pártok hozzájárulásával történt. Maniu elfogadta a meghívást és július 26-án Szinajában lesz, hogy résztvegyen a hercegnő esküvőjén.

Ősszel változások lesznek a politikai életben?

Tegnap számunkban megírtuk egyébként, hogy az erdélyi parlamenterek megmozdulása az összes körökben élénk visszhangot váltott ki. Elsősorban a különböző pártokhoz tartozó erdélyi parlamenterek szolidaritásának tudható be, hogy a legfelsőbb körök is komolyan foglalkoznak az erdélyi politikuskok legutóbbi megnyilatkozásaival. Maniu és Vaída királyi audienciája lényeges változást jelent a bel politikai életben. Egyesek arról beszélnek, hogy ősszel nagy változások lesznek a politikai életben. Erre Argetoianu legutóbbi optimista kijelentései szerint nem fog egyhamar sor kerülni. Ezzel szemben a Curentul tudni véli, hogy a felsőbb intervenciók eredményeképpen a nemzeti parasztpártban arról beszélnek, hogy Maniu rövidesen ismét visszatér a párt élére.

Kicserélik a prefektusokat

Dr. Pop Valér, az új erdélyi miniszter, tegnap délután Kolozsvarra érkezett, ahol különböző megbeszéléseket folytatott a hatóságok képviselőivel. Megbízható helyről származó értesüléseink szerint a közeli napokban az erdélyi prefektusi karban komoly változásokat fognak eszközölni. A jelenlegi prefektusok legnagyobb részét kicserélik.

Módosítani fogják az egyenes adórendszert

Bucuresti-Bukarest, július 17. A pénzügyminisztérium különböző adóreformokat készít elő a parlament őszi szesszió-

jára. Így többek között az egyenes adórendszert módosítani fogják, a globális adót eltörlik, illetőleg az elemi adóba illesztik be. A patenta fixat ugyancsak bevezetik a kisiparosok és kiskereskedők számára. Végül a pénzügyminisztériumban lázasan dolgoznak a szesz és cukor monopóliumra vonatkozó törvényjavaslatok előkészítésén. Az adórendszerrel kapcsolatos változások 1932 január elsején fognak életbelépni.

Szó sincs a lej árfolyam eséséről

Bucuresti-Bukarest, július 17. Félhivatalosan közlik a következőket: „A Banca Naționala tegnap, július 17-én 815-ös árfolyamon vásárolt angol fontot. A többi deviza-árfolyamokat is a 815 paritásához kell alkalmazni, mert a 816.50 árfolyamon

csupán teoretikus jelentőségű. Ebből is látszik, hogy teljesen téves az a hír, mint ha a lej árfolyama esésben volna. Ellenkezőleg, a lej igen szilárd. A lej árfolyam-változásával kapcsolatos híronnan származott, hogy tévedésből alacsonyabb árfolyamot közöltek, mint ahogy a lejt ténylegesen jegyezték.

A Rador távirati iroda a következő hivatalos táviratot intézte a külföldi távirati ügynökséghez:

A németországi és magyarországi események semmiféle befolyással nem voltak a román piacra, ahol a legteljesebb nyugalom uralkodik. Romániának egyébként ebben az évben rendkívül jó termése ígérkezik, aminek elsőrangú hatása lesz a Románia gazdasági életének további javulására.

Elena hercegnő lemondott a felség címéről?

Bucuresti-Bukarest, július 17. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Elena öfensége tegnap elhagyta az országot és az angliai Aschoth-ban lakó édesanyjához utazott. Ezzel az utazással kapcsolatosan a Lupta a következőket írja:

„Általános feltűnést keltett, hogy a trónörökös édesanyjának elutazásával kapcsolatosan a hivatalos kommunikék Elenáról mint királyi fenségről beszéltek és nem mint öfelségéről, holott Elena eddig ezt a címet viselte. Érdeklődésünkre a következőket tudtuk meg: Rövid idővel ezelőtt Elena levelet intézett Károly királyhoz, mint a királyi család fejéhez, amelyben közölte, hogy lemond a felség címéről. Ezzel szemben kérte, hogy engedjék meg neki ismét a hercegnő cím használatát. Az uralkodó a kérést teljesítette. Elena hercegnő levelének indoklása nem ismeretes.”

Komplikálódik a Banca Naționala kormányzó kérdése

Bucuresti-Bukarest, július 17. Anghelescu volt bankkormányzó ma délelőtt megjelent Argetoianu pénzügyminiszternél. A pénzügyminiszter a kormány nevében köszönetét fejezte ki Anghelescunak a Banca Naționala élén elvégzett munkájáért és az uralkodó megbízásából átnyújtotta neki a román koronarend nagykeresztjét.

A bankkormányzóság ügye egyébként egyre jobban komplikálódik. Burileanu

tegnap beadványt intézett a közigazgatási bírósághoz, amelyben kéri, hogy a Manoi-lescu kinevezését épügy érvénytelenítsék, mint ahogyan Anghelescu kinevezésével történt. A közigazgatási bíróság addig nem foglalkozhatik Burileanu beadványával, amíg a legfőbb semmitőszék nem fog dönteni az előző perben. Erre azonban előreláthatólag csak az év végére fog sor kerülni. Márpedig a jövő év februárjában Burileanu mandátuma egyébként is lejár és így akárhogy is döntenének a különböző fórumok, az ő reintegrálásáról többé nem lehet szó.

Azzal még nem tette meg kötelességét, ha kifizeti előfizetési hátralékát...

Szerezzen egy új előfizetőt az Uj Keletnek,

ha azt akarja, hogy az erdélyi zsidóság egyetlen organuma zavartalanul teljesítse kötelességét!!

legutóbbi nyilatkozatában a kommunista agitációval indokolja azt a bizalmatlanságot, amely a külföldi gazdasági körökben a Darmstädter Bank irányában megnyilvánult és ennek következtében indultak meg a tömeges hitel-felmondások. A kommunista sajtó vészhi-reire a külföld érzékenyen reagált és a híreket a külföldi nagy lapok, többek között a Baseler National Zeitung is átvette. A rémhírek pánikszerű riadalmat okoztak a betétesek között.

A német sajtó közlései szerint a Darmstädter Bank külföldi adósságai 460 millió márkára rúgnak. A hitelezők jelenleg egy és fél milliárddal vannak a banknál érdekelve, ami az egy-

két hónappal ezelőtti hírekkel szemben hatalmas visszaesést mutat. Junius 30-án pedig 2.1 milliárd márka volt a bank hiteleinek végösszege. A hitel-megvonásoknak májusban megindult lavinája idézte elő tehát a Darmstädter Bank megingsását. Mint ismeretes, a német kormány garanciát vállalt a hitelezők és betétesek követeléseikért és a Darmstädter Bank bukása nem fogja katasztrofálisan érinteni a komitensek hatalmas tömegét. Hogy a jövőben a Darmstädter Bank meg fogja-e tartani azt a pozícióját, amelyet a világgiacon elfoglalt, az a jövő titka, amely csak a németországi válság konszolidálása után fog majd kiderülni.

1931. július 17.

zene.
ngjáték.
zimfónikus hangv.
akoztató zene.
harmónikus hangv.
Dvorak, Zádor

owic. 20.15: Filhar-
nye.
oztató zene.
Luxemburg grófja c.

dühangverseny.
r előadás.
amofón.
est.
zart és Brahms mű-

SDE

14. Márka 39.98,
dollár 168.50, font
ia frank 6.62, lira
99 1/2, pengő 29.40,
8.70, svájci frank

4. Francia frank
6 1/2, dollár 167.90,
lira 8.80, svájci
rona 4.98, osztrák
rka 39.90, pengő
67.65.

betétesek

bevarrás, montiro-
s, kézi- és géphim-
legszebben és legol-
kézimunka szalonjé-

helyi képviselőket,
sit. Ajánlatokat a

kóser vegetárius ét-
Regele Ferdinand
23 szám alá. Bejártat
Olesó árak!

gimnáziumban vagy
i óhajtó zsidó leány
zigoruan kóser ellá-
llalna. Cim a kiadó-

Campia-Turzii (Ara
érdekelteket értesíti,
tvezetői állás be lett

fiatalember, ki sok
gban tartózkodott,
adna. Kezdeknek és
és gyors módszer.
elmenne jobb ház-
28.

regények:

- onlatosság 40
- t grófnő 40
- átzat csal 40
- d Dora titka
- igazi asszony
- adása) 28
- ok és Milliár-
ve kiadása 25
- (Milliók Könyve 80
- regény (Milliók 28
- éllküli város
- adása) 28
- zelmes vénusz
- adása) 25
- eg (Milliók 25

KÖTETEK

gyei
ban

at 20 lej.

ató:

KELET

nvétél, vagy az ősz-
előzetes beküldése
ett.

Kisenevben, a széles uccák és templomok városában

Két reminiscencia a régi Oroszországról. A kisenevi pogrom nyomában. Miért viselnek pájleszt a kisenevi zsidók. Rövid látogatás Zierelsohn főrabbinál

Kisenev, július hó.

A beszarábiai nyár tikkasztó hősége leng az egyhangú táj fölött. A vonat már öt perce vesztegel egy ismeretlen nevű állomás mellett. Se falu, se város a közelben. Az állomásépület magányosan mereng a perzselt mezők között.

— Miért tették ide ezt az állomást — kérdezi Landau Mihálytól. Beszarábia zsidó képviselőjétől, akivel Kisenev felé igyekszem.

— Nem messze innen egy város van.
— Milyen messze?
— Tizenkét kilométernyire.
Nagy szemeket mereszték Landaura.
— Hát akkor mért nem építették oda az állomást?

Utításaim, derék beszarábiai zsidók. gyanusan mosolyognak a kérdésem. Körülnézek, vajjon valami butaságot mondtam? Landau megadja a feleletet:

— Itt, az egykori Oroszország területén gyakran fog találkozni azzal a furcsa jelenséggel, hogy az állomás szokatlanul messze van a várostól, különösen, ha az illető városban sok zsidó lakik. Amikor ugyanis a vasutat építették, az orosz vasutépítő mérnök elment a soron levő város, vagy község zsidóságához és egy igen egyszerű üzenetet ajánlott: „Ha adtok tizezer rubelt, kaptok állomást, ha nem, elviszszük a vonalat másfelé”. Amelyik város zsidósága lefizette a tizezer rubelt, kapott állomást, amelyik nem akarta, vagy nem tudta megfizetni, az vagy egyáltalán nem kapott állomást, vagy csak órajárásnyi távolságban. Így például a 15.000 lakosú Bricen állomástól 14 kilométerre tőltek el a várostól. Bolgrad városka közvetlen közelében halad el a vasutvonal, de az állomás 7 kilométernyire van. Securenitől 8 kilométerre vitték el az állomást, míg a szerencsés Bálti-i polgárnak csak öt kilométert kell gyalogolnia, ha vonatra akar ülni.

Most már megértettem a gyanus mosolyt, amelyet kérdésem fakasztott.

Aki azonban azt hiszi, hogy ezek a zsidók haraggal gondolnak a korrump, pogromos, cári Oroszországra, sulyosan téved. Csak meg kell piszkálnom kissé jobboldali szomszédomat, Schulmann könyvkereskedőt Kisenevből, már ömlik is belőle a szó.

— Oroszország? A világ legszebb és legjobb országa volt. Lehetett élni benne. Azelőtt sohse vágyódtam külföldre, mindent, amire vágytam, megtaláltam itthon. Akartam enyhe tengeri levegőt? Elmentem Krimbe, a Fekete tenger partjára. Havasokat? Itt volt a Kaukázus, az Ural. Ilyen havasok nincsenek Svájcban sem. És a városok, a gyönyörű drága, szép orosz városok...

Schulmann uron látható megindultság vesz erőt.

— Nézze kérem, én régebben felültem a vonatra és négy óra alatt Odesszában voltam. Tudja ön, hogy mi az Odessza? A világ legszebb városa.

Schulmann ur látja, hogy elmosolyodom, ezért sietve hozzá teszi:

— Nem, nem túlzás amit mondok. Odessza a világ egyik legszebb városa. Fehér palotásorai a széles bulevardokon szinte vakítanak a napfényben. A tengerparton szebbnél-szebb villák ezrei sorakoztak egymás mellett pompás kertek közepén. Az üzleti negyedekben nagyobb volt a forgalom, mint a londoni Cityben. És a színházak! Tudja kérem, három színháza volt a régi világnak: a párizsi Comédie Française, a milánói Scala és az odesszai nemzeti színház. Egy-egy premierrel szízával jöttek a Moszkvából és Pétervárról az irodalmi és társadalmi élet előkelőségei.

— De hagyjuk Odesszát, utazzunk néhány órát tovább, Kiev, a technika és tudomány városa. Évszázados versengés folyt Kiev és Odessza között, hogy melyik szebb, melyik nagyobb, melyik kulturáltabb. Olyan tiszták voltak ezek a városok, hogy egy gyufaszál eldobásáért már büntetés járt. Ha egy ló elhullatott valamit, a következő pillanatban már eltakarították az uccasprókról.

Schulmann ur most már az ujjain sorolja tovább a szép orosz városokat: Charkov, Moszkva, Varsó, Vilna, Pétervár, Tiflisz... Mendegyik nevezetes valamiről, mindegyik páratlan a maga nemében.

Csak nehezen tudom megszakítani a dicséretet áradatát.

— Ugy látom Schulmann ur, maga iskolázott ember. Milyen tanulmányokat folytatott?

Schulmannnak elkomorodik az arca.
— Három évig voltam rendkívüli hallgató a charkovi egyetemen, de tudja... a numerusz klauzusz... abba kellett hagynom a hiábavaló küzdelmet... kereskedő lettem, mint a többi zsidó...

Zavartan elhallgat, maga is érzi a kiáltó kontrasztot. En pedig elgondolkodom, milyen különös is a zsidó psziche. Ime egy ember, akinek minden bizonnyal egész karrierjét törte ketté az orosz antiszemitizmus, akinek ifjúkoru ambíciói és álmai omlottak össze a numerusz klauzusz miatt, most pedig erről a pogromos, numerusz klauzuszos Oroszországról áradozik és úgy beszél egykori hazájáról, mint a boldogság Kanaánjáról. Mit tesz a megszépítő messzeiség...

Evvél a zsidó pszichével még több találkozásom volt Beszarábiában.

— Nu, reb Balagole, mennyiért viszbennünket egy órára kocsikázni?

A standon bóbiskoló öreg zsidó kocsis riasztotta fel evvel a kérdéssel Segall barátom (rég, kongresszusi ismeretség), aki vállalkozott rá, hogy megmutatja nekem Kisenev nevezetéseit.

Az alku hamar meg volt. Reb Balagole szótvenet kért, de hatvanért már a lovacska nyaka közé sózott ostorával. Tipikus öreg fecsegő volt ez a kocsis, nem kellett soká biztatni, hogy megeredjen a nyelve.

Végigkocsizunk az Alexandrovskáján, ezen a széles, gyönyörű köruton, Kisenev büszkeségén, ahol a gazdag velencei stílusban épült városháza, az ó-orosz stílus imponáló egyszerűségében tartott Mitropolia, a püspöki palota és más középületek sorakoznak egymás mellett.

Úca ucca után következik most, valamennyien szélesek, nyilegyenesek, tiszták, lombos fákkal szegélyezettek. Mintha egy most épült amerikai kertvárosban járkálnánk. Csak a régi földszintes házak, ezek a kertekkel szegélyezett masszív, patriarchális orosz kuriák figyelmeztetnek, hogy Sándor cár egykori városában vagyunk.

— Itt lakott a pórec — bök az ostorával kocsisunk egy hatalmas épület felé.

— Az orosz guvernátort gondolja — egészíti ki Segall a kocsis lakónikus jidisségét.

Három hatalmas parkja van Kisenevnek, mindegyik a város szívében. Vonatbeli ismerősömrre gondolok, csakugyan szépek lehetnek ezek az orosz városok.

— Szeretnék most már zsidók közé menni — szóló Segallnak — bizonyára van itt gettó is.

— De még mennyire van, bár ma már az egész városban laknak zsidók. Hiszen a többséget alkotjuk itt.

Elindulunk a gettó felé. A széles utak egyre jobban szűkülnek össze, nyilegyenes vonaluk megtörik, eltűnnek a fák, a kertek, a levegő sűrűbb, nehezebb lesz, hepehupás szűk sikátorokban, omladozó, stílustalan, elhanyagolt házak között járunk, gyerekvissítástól visszhangzik a környék, behunyt szemmel is megmondhatnánk, megérkeztünk a gettóba.

Ebben a városrészen még ma is kizárólag zsidók laknak. Itt lakik a zsidó szegénység, amely talán sehoh sem olyan nagy, mint Kisenevben.

Dombra emelkedő keskeny uccán baktatunk végig. A kocsis hátraszól.

— Itt kezdődött a gyilkolás.

Segall megmagyarázza, hogy az 1905. évi kisenevi pogromról van szó. Kapok az alkalmon.

— Hogy is volt az a dolog — szóló az öreghez — meséljen valamit, mire emlékszik?

A kocsis egészen hátrafordul s a lovakat sorsukra bizza.

— Hát az úgy volt, hogy már napok óta tudtuk, hogy készül valami. Azok a zsidók, akik bementek a városba, rendszerint be-tört fejjel jöttek vissza. Vártuk a támadást. Egy este aztán csakugyan jöttek a huligánok. Lehetek vagy nyolcszázanezen. Fel voltak fegyverezve botokkal, kaszákkal, még puskákkal is. A zsidók el-

bujták a pincékbe, padlásokba, reszkettek, imádkoztak és várták a halált.

— Egyszer csak történt valami, amire nem számított senki. A házból egy csomó zsidó asszony szaladt ki, a kezükben nagy fazekakat tartottak és gyenesen a huligánok felé futottak. Akik ezt látták, megfagyott a vér az ereikben. Amikor az asszonyok elérték a huligánokat, az edények tartalmát az arcukba fröcskölték. Óriási ordítás, jajveszékés és kavargás támadt erre. A fazekakban ugyanis maró-lug és vitriol volt. Egymást tiporták le a huligánok. Amikor a zsidók ezt hallották, nekik is megjött a bátorságuk, előbujtak rejtékelyeikről, amit tudtak kezükbe kaptak, botot, kést, asztallábat és úgy mentek neki a huligánoknak. Óriási verekedés keletkezett, de egy órán belül egyetlen huligán sem volt a gettóban. Bizonny, ezt tették a bátor kisenevi asszonyok.

Az öreg befejezte meséjét és a lovak közé csap. Ejnye, gondolom magamban, még sohasem hallottam a kisenevi pogromnak ezt a változatát és Segallra nézek, aki ugyáltszik olvas a gondolataimban.

— Látja így születnek a legendák. A kisenevi gettóban ma már így emlékeznek a pogromra, pedig sajnos, egész másképp történt. Hiszen ön is tudja, mennyi zsidó élet és vagyon pusztult itt el akkor.

— De valami magja mégis kell, hogy legyen az öreg meséjének.

— Persze hogy van. Egy zsidó asszony csakugyan maró-luggal öntött le egy pogromhóst, az egyik uccában csakugyan ellentállottak a zsidók és sikerült is vissza szorítaniok a huligánokat, de ezek mind csak epizódok voltak és a pogrom úgy folyt le, mint a pogromok általában, védekezés, ellenállás nélkül. Az idő azonban megszépíti az eseményeket s a nép fantáziája kiszínezi s a maga javára tolja el az arányokat. A komor esemény egyre inkább háttérbe szorul és előrenyomulnak a vigasztalóbb epizódok, a hősi gesztusok, amelyek mellett fellángolhat az emlékezés tüze.

Vajjon a történelmet nem éppen így írják?

Döcögünk a gettó tekervényes szűk uccáin. Minden uccában van egy templom, vagy imaház, némelyikben kettő is.

— Ez a szabók temploma, ez a kocsmárosoké, emez pedig a fuvarosoké — adja meg a kocsis a magyarázatot, valahányszor egy-egy templom előtt elhajtunk. A legtöbbnek alig van templom kinézése. Kopott külvárosi házak.

Eszeveszett versenyfutás a személyvonat és az Orient-expressz között

Vakmerő merénylőt izgalmas következménye

Budapest, július 17. Detektívregénybe illő kalandban volt része a Budapestről Szeged felé induló éjszakai személyvonat utazóközönségének a napokban.

Alig hagyta el a vonat Budapestet, az egyik III. osztályu kocsiból segélykiáltás hallatszott. Kiderült, hogy három jegynélküli utas megtámadta a kalauzt, akit boxerrel egy orron vágta, hogy elterült a fülke padlóján. A szomszédfülkéből két tüzetizetes sietett a kalauz segítségére, mire a támadók kimenekültek a lépcsőre. Amikor utánuk akartak nyulni, kettő közülök leugrott a vonatról, a harmadik pedig átmászott az ütközőre s bontogatni kezdte a vonat légfékjét.

Ugyáltszik, a támadónak sikerült a légféket megnyitni, mert a vonat a nyílt pályán megállt. Az utasok izgatottan ugráltak le a vonatról, előkerült egy rendőr is, aki a támadót, Erős Mihály vécési vasmunkást bevitte a vécési forgalmi irodába. Egyszerre a vonatvezető izgatottan arra hívta fel az utasokat, hogy szálljon be mindenki a vonatba, mert az Orient-expressz minden

itt Kisenevben ugylátszik szakmák szerint járnak imádkozni a zsidók. Nyilván az ima racionalizálása kedvéért. Van vagy ötven-hatvan templom, mindegyikből más-más kivánság száll az ég felé. A szakma érdekei szerint.

Egy düledező viskó előtt kocsisunk bajusza alatt mosolyogva mondja:

— Ez a tolvajok temploma.

Segall megerősíti: van ilyen is. A társadalom kiközösítettjei járnak ide imádkozni, a különböző bűncselekményekért elítéltek, a hivatásos tolvajok, zsebmetszők, bordélyosok, prostituáltak, stb. A többi templomok nem fogadják be őket, imádkozni pedig mégis csak kell... Itt egymás között vannak és bizonyára jól érzik magukat.

Vajjon miért fohászoknak a zsebmetszők? Azt hiszem tömött pénztárcáért. Az imájuk — legalább — kegyes és ártalmatlan.

A templomok nagy számából azt lehetne hinni, hogy csupa jámborok és szentek laknak Kisenevben. A hosszú szakállak és pájlesztok is erre vallanak. A valóságban másképp áll a helyzet: a kisenevi zsidók nem vallásosak. Csak kevesen tartják a szombatot és a többi vallási törvényeket. A szakáll és pájleszt itt nem a vallásosság jele, hanem népviselet, a templombjárás és imádkozás pedig inkább szórakozás és kiélési forma.

Az ószhaju Zierelsohn főrabbiával beszélgetek erről a problémáról. Mintha egy Rembrandt kép elevenedne meg, amikor finom kezeivel gesztikulálva sopánkodik.

— Bizony az utóbbi években erősen hanyatlott a vallásosság. Tudja, háboru, forradalmak... és itt a szomszédban Oroszország. Nem csoda, ha egyik-másik megfélemedezik néha magáról. Van itt valóságosság is. Menjen csak el a jesivámba, több mint száz bachur tanul ott éjjel-nappal.

— De egyébként is — kapja fel a fejét — jó zsidók ezek, ha nem is caddik mind-egyik külön-külön. Jó zsidók, önértetes zsidók. Látja, most a választásokon is milyen bátran viselkedtek, nem riadtak vissza fenyegetéstől, csendőrszuronytól, mind a Zsidó Pártra szavaztak.

Ez Zierelsohn. Mindig is így képzeltem el. A világ egyik legnagyobb tudású, az Aguda elnöke, de megérti az idők szavát és nem kiátkozással, nem türelmetlenséggel, hanem szeretettel és szelídséggel tereli nyáját Isten utjain, amelyek olyan sokfelé, hogy talán nem is ismerjük valamennyit.

Igaz pástör, akire áhitattal néznek fel hívei. Ő a beszarábiai zsidóság zászlója és szimbóluma.

Marton Ernő.

A liberális

A kartell rórom ígére sok esz

Cluj-Kolozsva tudósítójától. I. miniszter, a liberális Kolozsvárra meneti szesszió az országot és egyes országgrés. A bizalmas tanács egymást kövoly előkészület ra, amidőn teljen a harcot a Jellen.

Duca kolozsva liberális párt b kormányal köt. Két szempont választási egyez

1. Barátság

tése a legfelső

2. Biztosítás

után a liberális

teljesebben ké

Az utóbbi m

Ducának valóra

a legszámosabb

lik a parlament

jogcímük van ar

ban, midőn aktu

változás kérdése

hatalmat. Az egy

szesszióban meg

magatartást tanu

összel már telje

a porondokra kil

hangsúlyozta m

hogy a kartell m

Es a bizalmas

párthíveit, hogy

a többi ellenzéki

pen a nemzeti pa

legenergiusabb a

A kormányal

nál a liberálisok

fel, hogy a kormá

vetkező ígéreiteit

1. Nem fogad

előző rezsim b

2. Nem száll

3. Nem léptet

rekösségi intéz

Duca reggel ny

kezett meg Koloz

Cipcianu és Chi

rek, Oromolu v

Tiberiu Mosoiu p

pályaudvaron

miniszterrel az é

lis megyei szerve

ségei fogadták. I

dégül Ducát és ki

órákor a liberális

értekezlet volt. L

szavakban a liber

Duca válaszolt p

üdvözlésekre. Kö

délyi szervezetek

igérte, hogy gond

az erdélyi szerve

legyenek készülv

A politikai helyze

ket mondotta ezut

Akciósz

után

— A kormány

után, amelynek e

választások képez

akciószabadságun

A legerősebb, le

parlamentben. Ell

komolysággal, a

tált objektivitása

határozottsággal

okunk megvan arr

bizalommal tekint

A nemzeti

Duca

Duca ezután a

támadta, amely is

nalizmus zászlója

Mégis csak az UNIO fest, tisztít legolcsóbban, Cluj Belvárosi Híközlél Deák Ferenc u. 11.

A liberálisok megkezdik ősszel a harcot a hatalomért

Duca kibontotta Kolozsváron az ellenzéki lobogót a Jorga kormányával szemben

A kartell múlt dolog — csak a választásokra vonatkozott. A kormány teljesítette három ígéretét: a visszaélések szankcionálását, az adók leszállítását és a megtakarítások eszközítését. Kisebbségi delegáció is üdvözölte Kolozsváron a liberális pártvezért

Cluj-Kolozsvár, július 17. (Az Új Kelet tudósítójától. I. G. Duca volt belügyminiszter, a liberális párt vezére, ma reggel Kolozsvárra érkezett. Duca a parlamenti szesszió bezárásával nyakába vette az országot és sorra látogatja meg az egyes országrészek liberális szervezeteit. A bizalmas tanácskozások és megbeszélések egymást követik. A liberális párt komoly előkészületeket tesz az őszi hónapokra, amidőn teljes erővel fogja megindítani a harcot a Jorga—Argetoianu-kormány ellen.

Miért válnak a liberálisok a kormánytól

Duca kolozsvári útja azt jelenti, hogy a liberális párt benyújtotta a váloperet a kormány felbontására. Két szempont vezérelte a liberálisokat a választási egyezség megkötésénél:

1. Barátságosabb relációk megteremtése a legfelsőbb körökkel.
2. Biztosítása annak, hogy a kormány után a liberális párt legyen a legerőteljesebben képviselve a parlamentben.

Az utóbbit mindenestre sikerült is Ducának valóra váltani. A liberálisok ma a legszámosabb ellenzéki pártot képviselik a parlamentben és így alkotmányos jogaimuk van arra, hogy abban a pillanatban, midőn aktuális válik a kormányváltozás kérdése, maguknak követeljék a hatalmat. Az egy hónapig tartó rendkívüli szesszióban meg igen mérsékelt ellenzéki magatartást tanúsítottak a liberálisok, de ősszel már teljes feyverzetben akarnak a porondokra lépni. Duca nyomatékosan hangsúlyozta kolozsvári expozéjában, hogy a kartell mulandó dolog volt csupán. És a bizalmas értekezleteken utasította pártjait, hogy úgy a kormányval, mint a többi ellenzéki pártokkal és különösképpen a nemzeti paraspárttal szemben a legenergiusabb akciót kezdeményezzék.

A három váloók

A kormányval kötött kartell felbontásánál a liberálisok azt a váloókat hozzák fel, hogy a kormány nem respektálta a következő ígéreteit:

1. Nem foganatosított szankciókat az előző rezsim bűnöiseivel szemben.
2. Nem szállította le a közterheket.
3. Nem léptette életbe a beígért takarékosági intézkedéseket.

Duca reggel nyolc óra ötven perckor érkezett meg Kolozsvárra, Mosoiu tábornok, Cipcianu és Chirculescu volt miniszterek, Oromolu volt bankormányzó és Tiberiu Mosoiu professzor kíséretében. A pályaudvaron Lepadatu volt kultuszminiszterrel az élükön, az erdélyi liberális megyei szervezetek vezetői és küldött-ségei fogadták. Lepadatu teán látta vendégül Ducát és kíséretét, majd délelőtt tíz órakor a liberális párt főtéri klubjában értekezlet volt. Lepadatu üdvözölte lelkes szavakban a liberális párt vezérét, majd Duca válaszolt hosszabb expozéban az üdvözlésekre. Köszönetet mondott az erdélyi szervezeteknek munkájukért. Megígérte, hogy gondoskodni fog arról, hogy az erdélyi szervezetek megfelelően fel legyenek készülve a kormányzás művére. A politikai helyzetről szólva, a következőket mondotta ezután Duca:

Akciószabadság a múlt kartell után

— A kormányval kötött múlt kartell után, amelynek egyetlen objektívumát a választások képezték, visszanyertük teljes akciószabadságunkat. Ellenzék vagyunk. A legerősebb, legszámosabb ellenzék a parlamentben. Ellenzéki akciókat a kellő komolysággal, a nehéz helyzet által diktált objektivitással, de ugyanakkor teljes határozottsággal irányítjuk. Minden okunk megvan arra, hogy nyugalommal és bizalommal tekintsünk a jövő elé.

A nemzeti paraspártot támadta Duca

Duca ezután a nemzeti paraspártot támadta, amely ismét kibontotta a regionalizmus zászlóját. Egyesek sátraikba

zárkóznak be, — mondotta Duca — mások a hegyek közé vonulnak vissza. Nem akarok Maniu lemondásának, helyesebben szólva stratégikus visszavonulásának okai val foglalkozni. De ez alkalommal újabb offenzívát kezdett a regionalista szellem, amely ellen a liberális párt teljes erővel küzdeni fog, minthogy állandóan szemünk előtt tartottuk és tartjuk a lelki egyesülés magasabb szükségességét.

Ez volt az egyik cél, amelyet a liberális párt Duca szerint Erdélyben követett. A másik a kisebbségekre vonatkozott. Ezzei kapcsolatban a következőket mondotta Duca:

A kisebbségi kérdésről

— A kisebbségeknek a román elemmel szembeni bizalmatlansági politikájával ellentétben, mi mindig az igazságosság politikáját folytattuk velük szemben. Ugyanakkor azonban örködtünk a román elem erőretérése fölött. A románság el volt nyomva az idegen uralom alatt, ma azonban megilleti az a helyzet, amelyet megérdemel történelmi jogai, tulajdon-ságai és számbeli tusulya révén.

Beszédét egy az intellektuelekhez és az ifjusághoz intézett felhívással fejezte be. Utána Mosoiu tábornok beszélt a liberális párt trónhüségéről, majd a nyilvános

gyűlést felfüggesztették és Duca bizalmas megbeszélést tartott a megyei szervezeti vezetőkkel.

A megyei szervezetek vezetőivel tartott bizalmas értekezleten többek között a törvényhozási egységesítés kérdésével is foglalkoztak. Az az egyöntetű vélemény alakult ki, hogy a liberális párt kategorikus állást foglal Hamangiu igazságügyminiszter akciója ellen és követeli, hogy a regáti kodexeknek Erdélyre való kiterjesztése helyett sürgősen szavazzák meg az egységesített új kodexeket. Déliben bankett volt a Floridában, délután pedig külön-külön fogadta Duca az egyes megyei szervezetek küldöttsegeit. Többek között felkereste a liberális párt vezérét egy kisebbségi delegáció is, amelyet Mózes Károly gyógyszerész vezetett s amelyek tagjai voltak Ferenczy György, három hóstáti gazda és egy zsidó. A delegáció nevében Mózes Károly köszöntötte Ducát és hang sulyozta, hogy a magyar kisebbség a legteljesebb bizalommal fordul a liberális pártához, amelytől sérelmei orvoslását reméli. Duca válaszában körülbelül a következőket mondotta:

Jó viszonyban akarunk lenni

— Mi jóviszonyban akarunk lenni a kisebbségekkel. A mi érdekünk, nemzeti

Szalonikiben bevették a zsidó templom ablakait, ahol a leégetteket elszállásolták

A berlini zsidóság szolidaritása

portot, sem kommentárokat az eseményekről.

Tegnap a zsidó hitközség egyik küldöttsege jelent meg a tábornoknál, hogy tiltakozzon a „Macedónia” című újságnak ama állítása ellen, hogy Szaloniki zsidóinak egy része támogatja Macedóniának Görögországtól való elszakadását. A küldöttsege biztosította a tábornokot Szaloniki zsidóságának lojalitására. A zsidók rendíthetetlenül állanak Görögország mellett és a hellén Macedóniát követelik. Annakidején Jacob Meir, Szaloniki főrabijja, akit közben Palesztina szefárd zsidói hoztak a rabbinátus élére, ünnepélyes manifesztációban hozta kifejezésre a görögországi zsidóság ebbeli álláspontját, amitől most sem tértek el.

A tábornok köszönettel vette tudomásul a zsidók hűségnyilatkozatát és ígérte, hogy azonnal közölni fogja azt a kormánnyal.

A berlini zsidók szolidaritása

Berlin, július 17. A berlini hitközség képviselőtestülete a napokban gyűlést tartott, amelynek zsidó néppárt frakciója határozati javaslatot terjesztett elfogadásra. A javaslat a berlini zsidóság mély fölháborodásának ad kifejezést a pogromszerű zavargások fölött, amelyeket „ugyanaz a pokoli szellem kezdeményezett, mint a német főiskolák kampószerzetéseit”. A zavargások áldozatait pedig a hitközség tehettségéhez képest kell, hogy támogassa.

A javaslatot szótöbbséggel elfogadták.

A kolozsvári ügyvédi kamara közgyűlésen fog tiltakozni az erőszakos törvényegységesítés ellen

Dragomir dékán országos akciókat kezdett Hamangiu igazságügyminiszter balkezes tervezete ellen

Bucuresti-Bukarest, július 17. Ismeretes olvasóink előtt Hamangiu igazságügyminiszternek az a törvényjavaslata, amely a csatolt területekre egyszerre kiterjeszteni kívánta a regáti törvényeket és hatályon kívül helyezni máról-holnapra a büntető-, kereskedelmi és váltójogra vonatkozó összes eddig érvényben lévő törvényeinket és ugyanakkor eltörölni a közjegyzői intézményt. A terv annyira vakmerő méretnelnek látszott, hogy a gazdasági és kereskedelmi szakkörök és érdekelt-ségek teljesen valószínűtlenné tartották. Nem is foglalkoztak vele komolyan.

Egyedül dr. Dragomir Alexandru, a kolozsvári ügyvédi kamara dékánja foglalkozott behatóan a kérdéssel és látva a veszélyt, amely az összes csatolt területek lakosságát fenyegeti, akciókat indított a törvényjavaslat ellen és rövid idő alatt a csatolt területek összes ügyvédi kamarái magukévé tették és elfogadták azt a határozati javaslatot, amelyet Dragomir dékán nagy jogász felkészült

séggel dolgozott ki. Ennek az állásfoglalásnak meg is volt az ideiglenes eredménye, hogy az igazságügyminiszter nem merete megszavaztatni a javaslatot, hanem megküldötte azt véleményezés végett az ügyvédi és közjegyzői kamaráknak.

Dragomir dékán e hó 25-ére hívta össze a helyi ügyvédi kamara rendkívüli közgyűlést, amelyen újra bonckés alá veszi a javaslatot egyes szakaszait.

A kolozsvári ügyvédi kamara állásfoglalása kétségtelenül döntő hatással lesz a többi kamarák állásfoglalására is. De Dragomir dékán tovább is elment ebben a kérdésben, mert megküldötte a javaslatot az összes kereskedelmi és gazdasági szaktestületeknek is határozathozatal végett, hogy az országos ügyvédkongresszuson bemutathassa az összes érdektestületek bírálatát is. Sőt megbizta dr. Negrea Camill kolozsvári egyetemi tanárt, hogy külön elabotumban is dolgozza fel a javaslat ren-

delkezéseinek súlyosan káros hatását az egész gazdasági és kereskedelmi életre.

Dragomir dékán alelnöke az Országos Ügyvédszövetségnek is s ebben a minőségében a Jasiban megtartandó kongresszuson előadja lesz a javaslatnak. Hatalmas jogi felkészültséggel el akarja mutatni a javaslat káros hatását az ország összes jogintézményeire és ezért hihető, hogy céltudatos küzdelme sikert fog aratni és ez a javaslat el lesz temetve örökre.

szik szakmák sze-
a zsidók. Nyil-
ása kedvéért. Van
plom, mindegyik-
záll az ég felé. A

előtt kocsisunk
va mondja:
ploma.

n ilyen is. A tár-
járnak ide imád-
selekményekért el-
ajok, zsebmetszők,
ak, stb. A többi
ak be őket, imád-
kell... Itt egymás
onyára jól érzik

odnak a zsebmét-
ött pénztárcáért.
— kegyes és ártal-

amából azt lehetne
borok és szentek
össze szakállak és
ak. A valóságban
a kisenevi zsidók
kevesen tartják a
állási törvényeket.
nem a vallásosság
a templombajlás
ább szórakozás és

főrabival beszél-
ról. Mintha egy
dne meg, amikor
lálva sopánkodik.

években erősen
g. Tudja, háboru-
t a szomszédban
la, ha egyik-másik
gáról. Van itt val-
ak el a jesivámba,
anul ott éjjel-nap-

— kapja fel a fejét
em is caddik mind-
zsidók, önérzetes
választásokon is
ttek, nem riadtak
csendőrszuronytól,
tavaztak.

g is így képzeltem
nyobb tamudtudósa,
megérti az idők
ssal, nem türelmet-
tettel és szelidség-
utjain, amelyek
lán nem is ismer-

hitattal néznek fel
zsidóság zászlója

Marton Ernő.

a sze- kpressz

énye

öket a nyílt pá-

ségbeesett felszö-
get tett az utazó-
k sem volt, hogy
ttük.

rtó keleti expressz

ésőbb indul Buda-

szerint Monoron

vonatot. Az ex-

már fel is tűnt a

ött és veszedelmes

dett. Idegfejesítő,

utás kezdődött a

emélyvonat gyors-

ő sebességgel ro-

tüljön az expressz

Monor állomásra

utolsó pillanatban,

még volt annyi

ak vonat mögött a

ok csak akkor döb

ven halálos vesze-

et, amikor a sze-

alósággal elrepült

amely mindössze

lloott.

rosi hóküzlöt
Ferenc u. 11.

„Kis nép vagyunk, de vissza fogjuk adni a Szentföld ősi fényét“

Unnepélyes keretek között nyílt meg a Jewish Agency kongresszusa

Chajim Weizmann, Felix Warburg és Oscar Wassermann nem jelentek meg a megnyitó ülésen

Cyrus Adler hatalmas beszéde a megnyitó ülésen

Bazel, július 17. (Az Uj Kelet tudósítójától). Megírta az Uj Kelet, hogy vasárnap délután összeült Bazelben a Jewish Agency adminisztratív bizottsága. A bizottság ülésén felolvasták Felix M. Warburg levelét, amelyben bejelentette végleges lemondását az Adminisztratív Comité elnökségéről. Levelében kifejtette, hogy egészségügyi állapota nem engedi meg számára, hogy újra elvállalja jelöltetését. A gyűlésen felolvasták Warburg kimerítő jelentését a Jewish Agency belső, szervezeti helyzetéről. Ezután dr. Chajim Weizmann, a Jewish Agency eddigi elnöke tartotta meg politikai referátumát, majd dr. Werner Senator, a Jewish Agency pénzügyi helyzetéről és Joseph Hymann az adminisztratív bizottság amerikai tagjainak tevékenységéről tartott részletes jelentést.

Hétfőn a Jewish Agency bizottságai üléseztek, majd kedden ünnepélyes keretek között nyílt meg a Jewish Agency Councilja.

A Jewish Agency Counciljának ünnepélyes megnyitása

Kedd este fél 9 órakor ült össze — a Mustermesse ugyanazon termében, amelyben a cionista kongresszus zajlott le, — a Jewish Agency ujonnan megválasztott Councilja. Ez a második konferenciája ennek a nagytekintélyű zsidó testületnek. 1929 augusztusában alakult meg ez a parlament Louis Marshal, az amerikai zsidóság illusztris vezérének elnöklétével, aki emlékezetes megnyitóbeszédében kijelentette, hogy eddigi élete hiábavalóság volt és boldog, hogy megérte azt a napot, amikor a világ zsidósága egyesült Erec Jisráél ujjaépítésének grandiózus művében. És néhány napra rá, hogy elmondotta ezt a vallomást — váratlanul elköltözött az élők sorából, gyászba borítva az egész világ zsidóságát.

Weizmann nem jelent meg a Jewish Agency megnyitó ülésén

A világ zsidóságának legjelesebb egyéniségei vonultak fel a Jewish Agency Counciljára. Ujra ünnepélyes hangulat tölti meg a Mustermesse hatalmas csarnokát. Cionisták és nem cionisták összegyűlve helyezkednek el, mintha semmi különbség nem lenne közöttük. A zürichi történelmi napok emlékei elevenednek fel a delegátusok lelkeszemei előtt. De lidércnyomsként nehezedik a Council tagjaira két nagy zsidó férfiúnak hiánya: Louis Marshal és Lord Melchet. De nemcsak azok hiányzanak, akiket a sors végzete ragadt el. Általános feltűnést kelt, hogy dr. Chajim Weizmann, a Jewish Agency elnöke, Felix Warburg és Oscar Wassermann nem jelentek meg a megnyitó ülésen.

Kilenc óra előtt néhány perccel megjelenik a Council elnöksége. Hosszantartó taps fogadja a vezéreket. Dr. Cyrus Adler elnök mellett Nahum Szokolov, a cionista világszervezet új elnöke foglal helyet.

Cyrus Adler hatalmas megnyitó beszéde

Ahítatos csönd közepette emelkedett szólásra dr. Cyrus Adler, a Council elnöke. Hatalmas megnyitó beszédében többek között a következőket mondotta:

— Amikor 1929 augusztus 14-én Zürichben aláírtuk a Jewish Agency alkotmányát, senki sem ringatta magát abban az illúzióban, hogy az új kibővített Jewish Agency hajója csöndes, sima tengerre fog siklani. Azonban mind annyian hittük, hogy ez az alapítvány nemcsak Palesztina javát fogja szol-

gálni, hanem végeredményben hozzá fog járulni ahhoz, hogy Izrael házának szétszórta tagjait egy megújított és erőteljes közösségbe tömörítse. Még a kevésbé lelkesedők is elvárták a két esztendővel ezelőtt megtartott reprezentatív gyűlekezeten, hogy ezental a különböző világnézetű férfiak és nők egyesülni fognak abban a munkában, amely a Szent Földet a zsidó nép nemzeti otthonává építi újra.

Konstruktív munka helyett a sebek bekötözésére kellett koncentrálnunk az összes erőket

— Alighogy szétszórtak a gyülekezet tagjai, jöttek a zavargások és a mérszárások szomorú hírei. Az összes erőket a sebek bekötözésére kellett koncentrálni, ahelyett, hogy hozzá láttunk volna a konstruktív építómunkához. Megalapítottuk az Emergency Fundot és nem mulasztottuk el kiemelni, hogy a felhívásunkra adott válasz a legszebb bizonyítvány volt az összes országok zsidó lakosságának legelőkelőbb ösztöneiről.

Cyrus Adler ezután az elmúlt két esztendő politikai eseményeiről beszélt: a Shaw-bizottság és Simpson-jelentéséről, a Fehér Könyvről, Weizmann és Warburg visszalépéséről, a Macdonald-leveléről és az országfejlesztési tervről folytatott tárgyalásokról.

— Ezek a politikai fejlemények — mondotta — annyira igénybe vették a Jewish Agency figyelmét, hogy a maga szervezete és konstruktív munka tervei háttérbe szorultak. Remélem azonban, hogy a következő két esztendő meg fogja hozni a szükséges nyugalmat ahhoz, hogy ezeket a feladatokat végrehajtsuk.

A pénzügyi kérdésekkel foglalkozva dr.

Cyrus Adler a Cionista Világszervezet és a Vaad Leumi külön akciói ellen

— Az elmúlt két esztendő azt mutatja, hogy a Jewish Agency, a Cionista Világszervezet és a Vaad Leumi munkájának némi tulkapásaiban javításra szoruló hiba van. Senki sem gondol arra, hogy feladjuk a Cionista Világszervezetet. Ellenkezőleg, nagyon kívánatos, hogy növekedjék, fejlődjék és megerősödjék. Azonban tekintettel az Agency által elvégzendő feladatokra, meg kell elégedjék az Agencyben való képviseletével, hogy ezáltal az akciói egységessége és összhangja biztosítva maradjon és hogy ne kelljen kettőzött munka költséges eszközeit igénybe venni.

A Jewish Agency köszönete Weizmannnak

— Elvártam volna — mondotta —, hogy dr. Weizmann szabja meg a Jewish Agency politikai aspektumait. Olyan okokra hivatkozva, amelyekhez itt fölösleges kommentárt fűznöm és amelyeket mélyen sajnálni fog a zsidó nép, — elhatározta, hogy visszalép ettől a missziótól. A Jewish Agency nevében mély köszönetünket fejezem ki a két év alatt kifejtett odaadó államférfiúi munkásságáért és kiváló ténykedéséért. Biztos vagyok benne, hogy mindazok, akik Palesztina ügyével foglalkoznak, a jövőben hálás elismeréssel fognak adózni Chajim Weizmann nagy szolgálatainak.

— Érthetően és világosan kívánom lezögezni, hogy Weizmann és kártársai a Jewish Agency amerikai tagjainak teljes és állandó tudomásával vezették a kormány bizottságával folytatott tárgyalásokat. Állandó telefon, távirati és írásbeli összeköttetésben álltunk és teljes mértékben megosztjuk vele a felelősséget a Macdonald-level tartalmaért.

A „nemzeti otthon“ definiálása — Sokat diskuráltak afölött, hogy mi értendő a „nemzeti otthon“ fogalma alatt. Nem akarok új definíciókkal előállni. A definíciót az 1922. évi Fehér Könyv szö-

vegezte meg és a Cionista Világszervezet azt elfogadta. Norman Bentwich, Palesztina államügyésze olyképpen definiálta a nemzeti otthon, mint egy olyan területet, „amelyben egy nép politikai szuverenitás jogai nélkül, egy elismert önállóság annak lehetősége fölött rendelkezik, hogy morális, szociális és intellektuális ideáljait megvalósíthassa“. Ezeket a definíciókat magába foglalja a mandátum. Miután a Jewish Agency alkotmánya a Balfour-deklarációban és a mandátum határozataiban gyökerezik, ezen a kormány módosításánk, vagy a szerződés felbontásának szándéka nélkül, nem lehet változtatni azon, amely ennek az egyezménynek bázisát képező dokumentumokban van lefektetve. Egy ilyen lépés azonos a szerződés megszegésével.

Beszédének további során hangsúlyozta az arabokkal és a mandátárius hatalommal való megegyezés szükségességét és kifejtette, hogy a mandátum végrehajtásának első feltétele, hogy a mandátum szellemével szimpatizáló közigazgatás irányítsa Palesztinát.

Befejezésül ezt mondotta:

A vallás és az igazság nevében

— Felhívjuk a mohamedán és keresztény világot: mérlegelje azt, hogy mi ugyan kis nép vagyunk, hadsereg, flotta fölött sem rendelkezünk de át vagyunk itvatva egy szellemről, amely erőt ad nekünk, hogy a Szentföldnek visszaadjuk ősi fényét és hogy mi annyi zsidót akarunk az országba vinni, amennyit annak felvevőképessége befogad, anélkül, hogy bárkinek ártana ez. Miért lenne oly nehéz ennek a nemes törekvésnek az elismertetését megszerezni?

Miért oly nehéz egy hatalmas birodalomnak, mint Nagy-Britania és egy hatalmas felekezetnek, mint az Izlam, azt mondani, hogy: sokat kaptatok tőlünk, sokat szenvedtünk a ti kezetek-

től, adjatok vissza egy részt ebből a kicsi, kemény munkát követelő, de gyönyörű országból, amelyre őseink nagy örökségeként igényt tartunk, akik szellemi értelemben, a ti őseitek is. Ez az, amit a mi vallás és az igazság nevében kérünk. (Hosszantartó taps).

Nahum Szokolov emlékbeszéde

Ezután Nahum Szokolov emelkedett szólásra és gyönyörű beszédében áldozott a Jewish Agency nagy halottainak: Louis Marshal és Lord Melchet emlékének. Az emlékbeszédet állva hallgatta végig a Jewish Agenci Councilja.

A Népszövetség megfigyelője a cionista kongresszuson és a Jewish Agency Councilján

Az üdvözlések során Vita Castanini, a mandátum-ügyosztály igazgatója, a Népszövetség nevében üdvözölte a kongresszust. Castanini már napok óta tartózkodik Bazelben, mint a Népszövetség részéről a cionista kongresszusra kiküldött megfigyelő.

Ezután Joseph C. Hymon, az Adminisztratív Comité munkájáról tartott kimerítő referátumot.

(A XVII. cionista kongresszus utolsó eseményeit anyagtorlódás miatt lapunk holnapi számában közöljük).

SPORT

A szezon első uszóversenye

A kolozsvári strandfürdő igazgatósága végre kezd arra a belátásra jutni, hogy a város strandfürdőjének nemcsak az a hivatása, hogy a közönség kényserhelyzetét kihasználva, szanalja a város büdtségét. Hosszas huza-vona után végre hat (6) jegyet engedélyezett valamennyi uszással foglalkozó sportegyletnek és lehetővé tette azt is, hogy uszóversenyt. A „jobb később, mint soha“ elv alapján örömmel veszik ezt az uszósport hívei tudomásul abban a reményben, hogy a szezon hátralevő részében pótolni fogják az elmulasztottakat.

A vasárnapi szezonnyitó uszóversenyt az Universitatea rendezi a Mentőegyesület javára. A dr. Tatár Coriolan elnöke alatt tartandó verseny számai a következők:

Senior-számok:

100 m. és 400 m. gyorsuszás
200 m. melluszás
100 m. hátuszás
3x100 m. vegyes és
4x100 m. sprint-staféta

Ifjúsági számok:

100 m. gyorsuszás
100 m. melluszás.

Női számok:

100 m. gyorsuszás,
100 m. melluszás.

Gyermekversenyek:

50 m. gyorsuszás,
100 m. melluszás fiu-
50 m. gyorsuszás és
100 m. melluszás leánygyermek.

A nagyszabásúnak ígérkező uszóverseny, amely alapját fogja képezni a július 26-án Bukarestben eldöntésre kerülő Bukarest—Kolozsvár kupa-versenyre a válogatásnak, vasárnap délután 10 órakor veszi kezdetét.

— Popescu pénzügyigazgató Kolozsváron marad. Információink szerint Popescu pénzügyigazgató Sepsiszentgyörgyre való áthelyezése tévedésen alapult. A pénzügyigazgató továbbra is Kolozsváron marad.

Jó cipőnek —
jó cipőpaszta!
Ez a Pyramid Paszta!

Oroszország

A k

A hétfőn

Berlin, július 17. A német koncertjében ma zett, Londoni jeles sajtó a német propagandát ajánló társaság kikiáltás, melyre most már — az összes előfeltétellel — Oroszországban a német és a közép-ságot.

A kriz

márka

Az orosz propagandá szerint, elkésett. Ugyanis a világgazdasági enyhülést mutat, a pénzügyi piacokon újra van.

Az Agence Radio csaorszag megállapításokat, amelyek a pénzügyi szanalásá teni.

A francia kormány tegnap megtáviratozt Berlinbe, hogy azok készülő Brüninggel.

Amerik

stabiliz

Washington, július 17. A dalmi Bank két és fél kos, körülbelül ötszáz dollárt kaphat Amerikai stabilitásának helyreállítására. A költséggel a lehető legjobb áron értékesítendő a hozatala Németországba.

A berlin

ten is

Berlin, július 17. A német enyhülése ellenében a berlini tőzsde a zárva marad.

Bécs, július 17. A magyar kormány a német külügyminisztérium korábbi közölték, hogy kormány a német pénzügyi helyzetéről három hónapos tárgyalásokat kezdeményez. A bankok és a tőzsdék közötti feszültség nem került sor semmilyen rendzavarásra.

A london

csappant

London, július 17. A forgalom megcsappant, a javaslattal összhangban a minimális, a folyama 58-ra szállott.

Feltűnést keltett a bankárta emelésének hírei. A német pénzügyi körök biztosra számítanak, hogy a német pénzügyi helyzetének megakadályozásának érdekében az angol font 4,84-re emelkedjen. A gabonatorzsdéken a gabonatorzsdéken sok ellen törvényhozás készülnek kiadni.

Ma kezdő

pénzügyi

ciája

London, július 17. A német ma kezdődő konferencián javaslatokkal összhangban a Nemzetközi pénzügyi konferenciával kötött megállapítások alapján a német pénzügyi helyzetének megakadályozásának érdekében az angol font 4,84-re emelkedjen. A gabonatorzsdéken a gabonatorzsdéken sok ellen törvényhozás készülnek kiadni.

Megállap

feltételek

Párizs, július 17. A francia kormány a német külügyminisztérium korábbi közölték, hogy kormány a német pénzügyi helyzetéről három hónapos tárgyalásokat kezdeményez. A bankok és a tőzsdék közötti feszültség nem került sor semmilyen rendzavarásra.

Oroszország a proletárdiktatura kikiáltását ajánlja a német kommunistáknak

A krízis enyhült, a márka újra stabilizálódik

Szakadatlan telefonösszeköttetésben vannak egymással a párizsi, berlini, római és londoni miniszteri értekezlet sikere érdekében

A hétfőn összeülő miniszteri értekezlet sorsdöntő határozatokat fog hozni

Berlin, július 17. (Az Uj Kelet tudósítójától). A németországi válság ijesztő koncertjében ma egy új hang jelentkezett. Londoni jelentés szerint a szovjet-sajtó a német kommunistáknak állandó propagandát ajánl a német szovjetköz-társaság kikiáltásának előkészítésére, a melyre most már — mint a lapok írják — az összes előfeltételek adva vannak. Oroszországban nagy figyelemmel kísérik a német és a középeurópai gazdasági válságot.

A krízis enyhülően van a márka emelkedik

Az orosz propaganda azonban, a jelek szerint, elkésett. Párizsi jelentés szerint ugyanis a világgazdasági feszültség némi enyhülést mutat. A márka a nemzetközi pénzügyi piacokon újra lassan emelkedőben van.

Az Agence Radio közlése szerint Franciaország megállapította azokat a feltételeket, amelyek ellenében Németország pénzügyi szanálását hajlandók elősegíteni.

A francia kormány a feltételeket még tegnap megtáviratozta nagykövetségének Berlinbe, hogy azokat közöljék a Párizsba készülő Brüningnek és Curtiusnak.

Amerika kölcsönt ad a márka stabilizálására

Washington, július 17. A német Birodalmi Bank két és félmilliárd aranyfrankos, körülbelül ötszázmillió dolláros kölcsönt kaphat Amerikában a német valuta stabilizálásának helyreállítására. Ezzel a kölcsönrel lehetővé válnék hatmilliárd márka értékű új bankjegyek forgalomba hozatala Németországban.

A berlini tőzsde a jövő héten is zárva marad

Berlin, július 17. Az általános feszültség enyhülése ellenére is valószínű, hogy a berlini tőzsde a jövő héten elején is zárva marad.

Bécs, július 17. A Mercur-bank pénztárait ma sem nyitották meg. Az igazgatóság kinos meglepetéssel fogadta a pénzügyminisztérium kommunikációját, melyben közölték, hogy kormányrésztől nem járulnak hozzá a pénzintézet részére engedélyezendő háromhónapos moratóriumhoz.

A bankok és a takarékpénztárak előtt kettőzött órszemek állanak. Incidensre nem került sor sehol sem. Vidékről sem jelentenek rendzavarást.

A londoni értéktőzsdén megcsappant a forgalom

London, július 17. Az értéktőzsdén a forgalom megcsappant. A részvénypiac forgalma minimális. A Young-kölesön árfolyama 58-ra szállott alá.

Feltűnést keltett Newyorkban az angol bankráta emelésének elmaradása. Gazdasági körök biztosra veszik, hogy Angliában rövidesen aranykivitel tilalmat adnak ki a font külföldi értékelése további súlyyedésének megakadályozására.

Az angol font 4,84 és feles jegyzése Newyorkban évek óta a legalacsonyabb árfolyama az angol valutának.

A gabonátőzsdéken a fedezetlen eladások ellen törvényhozási intézkedéseket készülnék kiadni.

Ma kezdődik Londonban a pénzügyi szakértők konferenciája

London, július 17. A pénzügyi szakértők ma kezdődő konferenciáján a Hoover-javaslatokkal összhangba kell hozni a hatálmaknak a Nemzetközi Fizetések Bankjával kötött megállapodásait. Továbbá egyezménytervezetet fognak kidolgozni a bázeli bank biztosítékalapjának ellátása ügyében, valamint újra rendezik a természetbeni szállítások rendszerét. A konferencia ezeken kívül hivatott a nemzetközi hitel megszervezésére is, hogy a válsággal küzdő középeurópai államoknak hiánztal nyújthassanak a moratórium évében.

Megállapították a francia feltételeket

Párizs, július 17. A francia államtanács Doumer elnök jelenlétében ülést tartott. Laval beszámolt Hendersonnak és Stimsonnak folytatott megbeszéléseiről s Briand bejelentette, hogy Brüning és Curtius

szombatra Párizsba érkeznek eszmecsere-re. Először német-francia tárgyalások lesznek s később bekapcsolódnak az angol és amerikai külügyminiszterek is a megbeszélésekbe. Az államtanács megállapította a francia feltételeket Németország megsegítése ügyében.

Az angol alsóház 20 órán keresztül tárgyalta a krízisről

London, július 17. Az alsóház csaknem husz órában vitatta meg a munkanélküliségi biztosítás novelláris módosító javaslatát. Az ülés vége felé Macdonald miniszterelnök bejelentette, hogy az angol miniszterek németországi útja egyelőre elmarad, mert Brüningnek és Curtiusnak Párizsba kell utazniuk s azután részt kell venniük a miniszterek Londonban hétfő estehat órákor kezdődő értekezletén. A miniszteri konferencia elnöke Macdonald lesz s az angol kormányt rajta kívül Henderson és Snowden fogják képviselni.

Amerika is résztvesz a nemzetközi miniszteri konferencián

Washington, július 17. Hoover elnök ma rádióbeszélgetést folytatott a Párizsban tárgyaló Stimson amerikai külügyi államtitkárral és referátum meghallgatása után megbizta Stimsont, hogy az amerikai kormány hivatalos képviselőjeként vegyen részt Londonban a pénzügyi szakértők értekezletének befejezése után kezdődő nemzetközi miniszter-konferencián. Ez az első eset, hogy az Egyesült Államok kormánya részt vesz olyan értekezleten, amely kizárólag Európát érdeklő kérdést hivatott tárgyalni.

Ingyenjeggyel hazautaztatták az oknélkül Bukarestbe rendelt hatezer tanítót

Kétszáz tanító a ruhájával fizetett rá a tüntetésre

Bucuresti-Bukarest, július 17. (Az Uj Kelet tudósítójától). Megirtuk, hogy 6000 fiatal tanítót, akik most végezték a tanítóképző intézetet, a közoktatásügyi minisztérium Bukarestbe rendelt, azzal, hogy ki fogja osztani számukra az üresedésben lévő állásokat. Kiderült azonban, hogy üres állás egyáltalában nincs, amire a Bukarestbe csábított fiatal tanítók elkeseredése spontán erővel robbant ki.

Tegnap az Arena Romanaban tartottak gyűlést és onnan Jorga miniszterelnök lakásához akartak vonulni. A tüntetést a csendőrség nem a legkíméletesebben akadályozta meg, úgy, hogy a tanítók közül mintegy 200-nak ruhái megrongálódtak. A belügyminisztérium vizsgálatot indított ebben az ügyben. A Bukarestbe csődített tanítóknak ingyen vasuti jegyet bocsátottak rendelkezésükre, hogy hazautazhassanak.

Julius 19. Mentőnap

50 lejes sorsjeggyel résztvehet a Mentőnap szórakozásaiban

A július 19-én, vasárnap a kolozsvári sétátéren megtartandó Mentőnap gazdag és részletes műsorral lapunk más helyén közöljük. A Mentőnap hatalmas népünnepélye iránt általános és nagy érdeklődés nyilvánul meg és kétségtelen, hogy a rendezőség fáradságos munkáját siker fogja koronázni, mert a közönségnek kitűnő szórakozásban lesz része a Mentőnapon. A Mentőnap akciójába intenzív módon kapcsolódott be a Kolozsvári Önkéntes Mentőegyesület sorsjátékának intézősége is, amely komoly anyagi áldozatokat hozott akkor, amikor lehetővé tette, hogy 50 lejes sorsjeggyel vegyen mindenki részt

a Mentőnapon. Az 50 lejes sorsjegy belépőjeggyel szolgál a Mentőnapon a sétátér egész területére egész napon át és ezenkívül ingyen tombolajegyet kap mindenki, aki a sétátéren tölti el vasárnapját. Az 50 lejes sorsjegy ellenében gazdag és szórakoztató látványosságban lesz részük a nézőknek és ezenkívül a sorsjeggyel még 11 huzáson keresztül vesz részt a sorsolásban és összesen 3,570.000 lej értékű nyereményre lehet komoly esélye. A mentősorsjeggyel tehát nemcsak emberbaráti, humánus intézményt támogatnak a vásárlók, hanem kitűnő szórakozáshoz jutnak, az ingyen tombola

Közkívánatra

még egy hétig

ingyen kap

minden vevő egy értékes ajándékot, ki bármit vásárol 100 lejig, a volt

„GOBELIN“

most

ROTTMANN & NAGY

kézimunka, rövidáru, harisny és csipke áruházába

Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 11/a. (Platsintár testvérek mellett.)

pedig kedves ajándéktárgyakkal fogja felejthetetlené tenni a Mentőnapot.

A rendezőség a legszegényebbek részére is lehetővé kívánja tenni a Mentőnapon való részvételt és ezért úgy határozott, hogy katonák s gyermekek 10 lejes belépő díj ellenében vehetnek részt a sétátéren megrendezendő grandiózus népünnepély szórakoztató látványosságaiban.

Aki a Mentőnapon 50 lejes mentősorsjegyet vásárol, nemcsak nemes szórakozásnak és látványosságoknak lesz részese, hanem egyben saját szerencséjének kovácsa is, mert a legkomolyabb esélyekkel indul a közel négymillió nyereményösszeg valamely tételének elnyerésére.

A Mentőnappal kapcsolatban a Mentőegyesület vezetősége a következő felhívást intézi Kolozsvár közönségéhez:

A kolozsvári városi tanács 12052. és 12201—1931. számú engedélye, továbbá a kolozsvári rendőrkezesi rendszám 27313—1931. számú engedélye alapján Kolozsvár város közönségének szives tudomására hozzuk, hogy a városi sétátér július hó 19-én reggel 6 órától este 10 óráig teljesen zárolt lesz. A közönségnek a Szamos partján levő ut, a Str. Minerva és a Str. Cosbuc (Bem u. áll szabadon a közlekedésre. Ez utóbbi uton juthat el a közönség — úgy a gyalogjárók, mint a kocsik — a városi strandfürdőhöz és a városi sporttelepre.

Az igazgatóság.

Itt említjük meg, hogy a gyermekkerékpárverseny délután 4 órákor a sétatéri kioszk előtti starttal nyer lebonyolítást. A versenyen résztvevő gyermekek 2 és 3 kerekű kerékpárral külön futják a távot. A versenyre jelentkezni lehet a Kioszk előtt a startnál.

A szandoliversenyt a sétatéri tavon délután 5 órákor tartják meg. Jelentkezni lehet a helyszínen. A benevezési díj 10 lej.

Óránként 235 kilométeres sebességgel repült a két magyar pilóta az óceán felett

Hétfőn a Milleneumi emlékmű előtt nagy ünnepséget rendeznek a pilóták tiszteletére

Budapest, július 17. Endresz és Magyar óceánrepülő pilóták az Atlanti óceán felett 13 óra 50 perc alatt kelték át s ezzel megdöntötték Post és Gatty amerikai aviatikusok 15 óra 40 perces régi világrekordját. Óraátlaguk 235 km. volt. Hétfőn a két óceánrepülőt a budapesti Milleneumi emlékműnél fogják ünnepelni.

A két pilótát, amint már tegnap megírtuk, Bicskeről utasszállító gépen hozták a mátyásföldi repülőterre, ahonnan autón a miniszterelnökségre hajtottak.

Gömbös Gyula honvédelmi miniszter mindkét pilótát átölelve vezette be a miniszterelnökség fogadótermébe. Endresz az előszobában le akarta vetni pulóverét, hogy „rendesen öltözködjék” kerüljön a miniszterek elé, de Gömbös megakadályozta:

— Hagyd kérlek, így is jól van.

A fogadóteremben közölte velük, hogy a legmagasabb nemzeti kitüntetésre terjesztik elő őket a kormányzóknak.

A miniszterelnökségen lefolyt fogadtatás után Endresz és Magyar a svábhelyi szanatóriumba hajtottak, ahol vacsoráztak, azután pedig pihenni tértek.

Endresz György lefekvés előtt elmondotta, hogy a kényszerleszállást tulajdonképpen az okozta, hogy a repülőgép egyik benzintankja hibásan volt építve. Amikor már az óceán fölött jártak, akkor vették észre, hogy a tartály lyukas. Szerencsére a lyuk a felső harmadban volt, de így is sok benzint kifolyt s ez okozta azt, hogy Bicskén kénytelenek voltak leszállani. Győr felett összepumpált annyi benzint, amennyit csak lehetett, de még hiányzott körülbelül 25 liternyi. Amikor a leszállást elhatározta, körülnézett a bicskei mezőn, egy alkalmas rétet látott, de onnan a gép beszaladt egy kukoricásba és ott akadt meg. A gépnek egyik kereke a leszállásnál eltört s a légesavar elgömbült.

Hová menekülünk?

Földéződik bennem egy-egy háboru-előtti reminiscencia a nyugati rendről és tisztaságról. Emlékszem, Hágában egy esős napon bementem a trafikba, ahol asztalkák állottak és az emberek a helyszínen vásárolt újságokat olvasták. Letettem az esernyőmet asztalkám mellé, mire jött a trafikos, szakállas, papos nyugodtságu férfi, sugva fölszólitott, tegyem le a galocsnit és az esernyőt a sarokban erre a célra fenntartott pléhtartályba. Letettem, de a trafikos előzékenykedett és oda helyezte az esernyőt, bele a gumicipömbbe. A cigarettá és az újság befejezésekor vettem az esernyőt és fölhoztam a cipővédőt. Bőreipóm persze csurrog viz lett. Kissé hangosan megköszöntem most már a trafikos előzékenységét, mire ő: „Kedves uram, mindenekelőtt halk beszédet kérek, mert a nyugaton vagyunk”. A halk szó jelenti számomra azóta a nyugatias-ságot és nem csodálkoztam, amikor Karlsruheban egy ilyen 34 fokos meleg napon, mint a mai, bementem egy aszpirinért a patikába és már a melegtől is elég halk hangon kértem a medicinát. A gyógyszerész figyelmeztetett, hogy legalább egy órával halkabban beszéljek ebben a városban, mert Karlsruhe a német birodalom legcsöndesebb városa.

Ez igaz volt. Karlsruhe az árkádos, tágas főterével, a nagyhercegi finomságával a csönd ideális birodalma volt. Ide kíváncsokam mindig, amikor nagy zajlások háborogtak körülöttem. És most mit olvasok? Olvasom, hogy a karlsruhei Gdeon-kávéházban magyar zenészek muzsikálnak, közöttük néhány zsidó. Bizonyára halk dalokat, nocturnékat, szerenádokat. És olvasom tovább, hogy a karlsruhei kampókeresztések a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka tüntetésrel rendetlenkedtek a kávéházban és „Deutschland erwache, Juda verrecke” csatakiáltással akarták zavarni a zsidó zenészeket. A rendőrség azonban a helyszínen termett és a dolgot elintézte a zsidók javára, akik bizonyára nem politikai mentek csinálni a pesti Dob uccából a csendes, finom Karlsruheba. A néhány garast sajnálták tőlük.

Azóta, hogy ezt olvastam, már ide se kíváncsokam és nagyon kíváncsi vagyok, van-e egy hely a világon, ahova nyugalom okából érdemes akár gondolatban is elmenekülni?

Hova menekülünk? Kérdem más okból is. Amióta tudniillik a hőmérséklet 30-40 fok között imbolyog a város fölött, az ember igyekszik kijutni a lakásából, ahova vagy délelőtt vagy délután pokoli hőséggel tüzel a nap, bágyaszt munkátlanná tesz és immunizál még egy barátságos tereferére is.

A strand a hely, ahol jó zuhanyok alatt fölfrissül az ember — percekre. Az uszóziv a medencében és a Szamosban egyképpen meleg és ha kiszállsz belőle, a meleg szél megint beléd tüzeli az ereztség bacillusait.

Leheveredve a kiégett pázsitra, figyelem tegnap két ember ismerkedését. Az egyik a zuhany alól jött, valamivel frissebb volt tehát, a másik a Szamosból, tehát kész volt. A kész ember azt hitte a frissről, akin teljes mellvédővel ellátott gyapjúdzsek tapadt, hogy hölgy. Hite azon alapult, hogy a másiknak a fejét frizuravédő borította, frissen beretvált arca pedig egészen nőies volt.

— Mit szól nagysád a meleghez?
— Szólnék, de nem tudok. Már beszélni is alig tudok.

Most a kész ember megfrissült.
— Pedig, ami azt illeti, elég jó hangja van nagysádnak.

— Boldog ember, aki ilyen melegben udvarolni tud. Én, látja, képtelen vagyok elfogadni az udvarlását. Ne vegye zokom, megyek a társaságomhoz.

— Nagyon sajnálom, csókolom a kezeit.

A friss ember odanyújtja a kezét, a kész ember megcsókolta.

— Találkozhatunk, kisasszony?
— Legyen szerencsém este a sétatéri kioszk előtt!

— Ott leszek, nagysád.

Ha kis humor lett volna bennem, bizonyára elmegegyek a jelzett időben a jelzett helyre.

De hol szed humort az ember 30 és 40 fok között? (sz. i.)

Egy délamerikai bányavállalat leégésének hírével akart Londonban tőzsdepánikot előidézni egy szélhámós

London, július 17. Az utolsó pillanatban sikerült egy vakmerő tőzsdei szélhámosságot megakadályozni, amely alkalmas lett volna a londoni piac megrendítésére. A szélhámós a délafrikai Johannesburgból indította el akcióját, ahonnan egy ismert délafrikai cég neve alatt pénteken két londoni piac megrendítésére. A szélhámós a délafrikai Johannesburgból indította el akcióját, ahonnan egy ismert délafrikai cég neve alatt pénteken két londoni piac megrendítésére. A szélhámós a délafrikai Johannesburgból indította el akcióját, ahonnan egy ismert délafrikai cég neve alatt pénteken két londoni piac megrendítésére.

hámósok arra számítottak, hogy a táviratok olyan időpontban érkeznek Londonba, amikor a tőzsdeüzlet éppen zárlat előtt áll. Amennyiben az akció sikerrel járt volna, úgy az egész londoni piacra, valamint a nemzetközi tőzsdék legnagyobb részére súlyos következményeket vont volna maga után. Szerencsére azonban a táviratok címzésében tévedés történt és azok idegen kezekbe kerültek, miáltal a londoni piac fenyegető veszélyét a véletlen folytán sikerült elhárítani.

Július 26 és 27-én nagyszabású cionista szemináriumot rendez Réven az Aviva-Barisszia

Cluj-Kolozsvár, július 17. (Az Új Kelet tudósítójától). Az Aviva-Barisszia marosvásárhelyi központja a kolozsvári vezető-barissziánusokkal egyetértésben elhatározta, hogy az összes Hitechabruthok részvételével nagyszabású cionista szemináriumot rendez Réven, ahol a sómérok tartják ezévi táborozásukat.

Alkalmasabb és szebb kirándulóhelyet nem is találhatott volna az Aviva-Barisszia. Rév festői szépségű vidékét sürün látogatják a kiránduló társaságok és a természet exotikumának büvös varázsereje vonzotta a sóméreket is, akik immár másodszer táboroznak Réven.

A kirándulás és a szeminárium iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg az Aviva-Barisszia csoportok köreiből és előreláthatólag kiemelkedő esemény lesz a révi szeminárium az ifjúsági szervezet életében. A szemináriumban az

erdélyi cionizmus számos vezetőegyenisége is vesz részt. Dr. Weiszburg Chajim egyenesen a bazeli kongresszusról érkezik Révré és a szeminárium keretében fog beszámolni a kongresszus eseményeiről és tárgyalásairól. Rajta kívül dr. Marton Ernő, Giskalay János, dr. Jordán Viktor, Reiter Lunka is előadásokat tartanak a szemináriumon.

A kirándulás, illetve a szeminárium előkészítését a kolozsvári Zákén-testület végzi és minden jel arra mutat, hogy az aviváknak és a barissziánusoknak révi találkozója maradandó élményt fog jelenteni az ifjúsági szervezet tagjainak.

A rendező bizottság ezúton kéri az összes Hitechabruthokat, hogy haladéktalanul közöljék azoknak névsorát, akik a révi kiránduláson részt fognak venni. A jelentések a Barisszia marosvásárhelyi központjának, valamint a kolozsvári rendező bizottságnak (Új Kelet címére) küldendők.

Itélkezett a törvényszék a kolozsborsai pénzhamisítók fölött

Tizennégyéves vádlott a törvényszék előtt. Mendel Ferencet egy évi, Mendel Ármint 6 havi börtönre ítélte a törvényszék

Cluj-Kolozsvár, július 17. (Az Új Kelet tudósítójától). A kolozsvári törvényszék III. szekciója előtt pénteken került tárgyalásra a kolozsborsai pénzhamisítók ügye. Annak idején megírta az Új Kelet, hogy a tordai rendőrség letartóztatta és a kolozsvári ügyészségre szállította a borsai Mendel testvéreket. Mendel Ferenc mechanikusra bizonnyult rá a nyomozás során, hogy 320 darab hamis huszlejest készített, amit Ármint és Béla nevű öccsei útján hozott forgalomba. A legkisebbik Mendel fii, a 14 éves Béla, így vádlottként jelent meg a törvényszék előtt.

Teljes beismerésben A tárgyalást dr. Dunca Gerő vezette, míg a vádat dr. Biriescu ügyész, a védelmet dr. Saragea ügyvéd látták el. Elsőnek Mendel Ferencet hallgatják ki, aki beismerte, hogy pénzt hamisított. 320 darab huszlejest készített primitív módon, amelyekről ő maga is tudta, hogy könnyen felismerhetők. Elmondta,

hogy az őszi hadgyakorlatról jött haza és állás nélkül maradt. Szüleiével együtt nehéz családot kellett eltartania s ezért fordult ehhez a pénzszerzési módhoz. A pénzt két vaslemez segítségével csinálta, amelyeknek egyike beöntötte a huszlejes negatívját. A pénzt aztán öccse útján hozta forgalomba. Kijelenti, hogy öccse nem tudta, miszerint hamis pénzt fog elhelyezni.

Mendel Ármint elmondja, hogy amikor bátyja átadta a huszlejeseket, azonnal észrevette, hogy azok hamisítva vannak és figyelmeztette is erre bátyját. Ennek ellenére beutazott Kolozsvárra, ahol 200 darab huszlejest helyezte el olyan módon, hogy a huszlejeseket egyes üzletekben apróra váltotta. Cukorkát, cernát, cigarettát, egy-két lejes dolgot vettek a pénzen. Ezekre az utakra magával vitte öccsét, Bélát is. Tordára is átmentek, ahol csak 30 darabot sikerült elhelyezni.

Mendel Béla, a 14 éves, kiskorú vád-

Megmenekül

egy kínos operációtól, ha

HAEDENSAT

használ, amely az ARANYERNEK egyetlen biztos ellenszere. Nem reklám, nem ámitás, egyetlen próba meggyőzi Önt erről. Több ezer elismerő levél. Kapható minden gyógyszerertárban. Romániai vezérképviselő: ROYAL drogéria M. Rózsa Rt. Cluj.

Asszonyom!

Tudja-e mi az életművészet?

Kéves pénzért szépen és elegánsan öltözködni. Ezt a célt szolgálja a most megnyit

WEISZ FIVÉREK

modern

szőrme szalónja

CLUJ, Cal. Reg. Ferdinand 5.

Legkényesebb izlésnek is megfelelő munka.

Rendkívül olcsó árak.

Átalakítások most féláron készülnek!

lött szörnyű zavarban áll a törvényszék előtt és dr. Dunca elnök kiegészítő kérdéseinek segítségével teszi meg vallomását. A kisfiú azt mondja, hogy bátyja magával hozta Kolozsvárra, ahol inasnak akarta adni. A kezébe nyomott egy kis kosarat és azt mondta neki, hogy várja meg. Nem követte az utjain, hanem megvárta, míg visszajött.

A tárgyalás egyetlen tanúja Frenkel Miksa tordai kereskedő, aki elmondja, hogy Mendel Ármint bejött hozzá az üzletbe és fel akart váltani egy huszlejest. Frenkel észrevette, hogy a pénz hamis és megkérdezte Mendelt, hogy honnan szerezte. Ez azt felelte, hogy az autóbuzson kapta. Ekkor Frenkel figyelmeztetett egy rendőrt, aki letartóztatta a vádlottat.

A vádbeszéd során dr. Biriescu ügyész súlyos büntetést kért Mendel Ferenc és Mendel Ármintra, míg Mendel Béla esetében a törvényszék belátására bízta az ítéletet. Saragea védő hangsúlyozta, hogy Mendel esetében enyhítő körülménynek kell betudni, miszerint állás nélkül volt és a megélhetéshez szükséges létminimumot akarta megkeresni. Mendel Ármint bátyja befolyása alatt cselekedett, míg Mendel Béla ártatlan és felmentését kéri.

Az ítélet A törvényszék rövid tanácskozás után hozta meg az ítéletet, mely Mendel Ferencet pénzhamisítás büntetésében mondotta ki bűnösnek és egy évi börtönre, valamint politikai jogainak 3 évre való felfüggesztésére, mellékbüntetesként pedig 500 lej pénzbírságra ítélte. Mendel Ármint hamis pénz forgalombahozatala címén 6 havi fogháza és 500 lej pénzbírságra ítélte, míg a kiskorú Mendel Bélát felmentette a vád és annak következményei alól.

Az ügyész megnyugodott az ítéletben, amely ellen a védőügyvéd azért fellebbezett, hogy elérje Mendel Ármint szabadlábrahelyezését. A törvényszék három és félhavi vizsgálati fogságot betudott és így Mendel Ármint büntetésének több mint felét letöltötte. Mendel szabadlábrahelyezését családja kérte, mert egyetlen pénzkereső.

A törvényszék elrendelte Mendel Ármint szabadlábrahelyezését.

Akinek a gyomra fáj, vagy bélműködés megrekedt, vagy gyomorégése van az igyon természetes

Bikszádi vizelet

Számos egyetemi tanár által ajánlva Mindenütt kapható.

a világmárka megővja Önt a nemi betegségektől.

Női, férfi ruhákat igen olcsón fest tisztít

CZINK, Cluj

HIREK

A UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszeg Ernő, Str. Cobălcescu 54
 Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Felhős időjárás várható. Budapest-ről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint változóan felhős időjárás várható emelkedő hőmérséklettel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 24 fok Celsius volt.

— A pittsburgi rendőrfőnök macskája. Pittsburgból jelentik: A pittsburgi rendőrség nagy apparátussal keres egy Jenny nevű macskát, amelyet a rendőrfőnök vesztett el. Minden őrszem megkapta a macska pontos személyleírását. A rendőrfőnök nagy jutalmat tűzött ki annak a rendőrnek, aki a macskát minél hamarabb kézrekeríti. Ha Jenny pár napon belül nem kerül meg, akkor szegény éhen fog halni. Jenny tudniillik egész különleges macska. Talán az egyetlen macska az egész világon, amely nem szereti a tejet, a tej helyett mustot „eszik”. Ha must nincs, akkor jó neki szükség esetén a szárított szőlő is, amiből a rendőrfőnök állandóan nagy tömeget tart raktáron. Jenny addig nem tud enni, amíg nem ivott néhány korty mustot, vagy nem evett néhány szem szárított szőlőt. A rendőrfőnök attól fél, hogy az elvesztett macska kóborlásai során is ragaszkodni fog ehhez a szokásához és ezért, ha idejében nem kerül meg, éhenpusztul. Mert kiknek jutna eszébe, hogy egy kóbor macskát musttal kínáljon meg.

— Reuma, csúsz, köszvény, isiás ellen biztos gyógyulást talál a bizsai (Büds-pataka, Szamos megye) gyógyfürdőben. Megnyitott május 17-én modernül átalakított. Napi panzió, 5-szöri étkezés és fürdő 180 lej, rituális étkezés 190 lej. Vasúti és autóbussz közlekedés. Megrendelések Fürdőigazgatóság Bizusa-Ileanda címre küldendők.

— Három gyermekkel a Rajnába zuhant egy teherautó. Eichből jelentik: Tegnap este Eishben borzalmas szerencsétlenség történt. Egy szállítási vállalkozó teherautója 100 mázsa kavicsot fuvarozott Eimsheimbe. A soffőr nyolc eimsheimi gyereknek akart örömet szerezni azzal, hogy magával vitte őket. A Rajná mellett Eich közelében a teherautó hirtelen megcsúszott és a partit töltésen lezuhant a Rajnába. A soffőrnek az utolsó pillanatban sikerült a gyerekek egy részét kimenteni a kocsiból, de nem tudta megakadályozni a szerencsétlenséget. Három gyermek a kocsival a Rajnába zuhant és belefulladt. A mentési kísérletek sikertelenek voltak.

— Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknek a természetes Ferenc József keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti, hogy a tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József viz különösen ültő életmódnál igen hasznos gyomor- és bél-szabályozó szer. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és flüszérüzletekben kapható.

— A meztelenek városa. Megalakult most már hivatalosan is a világ első nudista városa. A város Levant szigetén van, egy kis szigeten, közvetlenül a francia Riviera partja mellett Toulon és Hyères között. Körülbelül ezer nudista él itt már hosszabb idő óta. Másutt nem tűrték meg a meztelen kultusz híveit és ezért a jobb módúak kibérelték ezt a kis szigetet. Legutóbb engedélyt kaptak a francia államtól arra, hogy hivatalosan várossá alakuljanak. A nudisták szép villákban és kertekben élnek a szigeten és rendszerint sportolással foglalkoznak. A polgármesterválasztást hosszú harc előzte meg. Sokan voltak, akik a nudista közösség egyik hölgytagját akarták megválasztani azzal az indoklással, hogy neki van a legjobb alakja. Ez azonban a többi nudista nő ellenállásán meghiúsult. Végül egy idős urat választottak meg, akinek nevét a francia lapok nem írják meg. Ezzel szemben beszámolnak arról, hogy az új polgármester a választás után a városházának kinevezett villa teraszáról beszédet intézett a lakossághoz. Természetesen ruha nélkül lépett hivatalba, de a beszéd alkalmából nemzetiszínű szalagot kötött a mellére. Ez volt a nudisták polgármesterének egyetlen ruhadarabja.

A mentőkért! A mentőkért!

A Kolozvári Önkéntes Mentőegyesület a Sétatéren rendezendő jótékonycélu nagy népünnepély

egész napi műsora:

- Reggel 7 órakor: Katonazenés ébresztő (felvonulás).
 D. e. 11 órakor: Kerékpár virágkorzó. (Díjakkal). Rendezi: a K. K. A. S. E. sport klubja.
 D. e. 12 órakor: Box-match.
 D. e. 12 órakor: Miss-Strand választás. (Értékes díjakkal).
 D. u. 4 órakor: Gyermek kerékpár verseny. Rendezi: a K. K. A. S. E. sportklubja.
 D. u. 5 órakor: Reklám felvonulás.
 D. u. 1/2 órakor: Autó- és vezető elegancia verseny. Rendezi: A Cluji Kerületi Automobil Club.
 D. u. 6 órakor: Gyermek-kabaré (tehetség verseny) a Kioszkban. Ri-

- mőczy Viola a rom. opera tagja közreműködésével. Rendezi: Gara bácsi.
 Este 9 órakor: Világvárosi Varieté a Kioszkban, (a Palace Varieté szíves átengedésével). Szántó Mária világhírű táncművész, Ina & Norton modern nagy tánc-attrakció. L. Fülöp Sándor táncművész, a Budapesti Király Színház tagja, Bródy Tamás ül a zongoránál.
 Este 10 órakor: Velencei-Est a sétatéri tavon. Confetti, serpentin esatával nagy tűzijátékkal. Lampionos csónakázó verseny.
 Este 11 órakor: Táncestély a Kioszk tánctermében, díjazott táncversenyvel Nagy tombola játék.

Egész nap: VURSTLI

1. Cöllövészet, 2. Dühöngők konyhája, 3. Szerencse-kerék, 4. Szerencse-halászat, 5. Karikadobálás, 6. Szerencse-asztal, 7. Villanyozó készülék, 8. Éva a paradicsomban, 9. Lepényevés, 10. Pózna-mászás, 11. Zsákba-futás, 12. Vurstli kapás, 13. Sandolin-verseny, 14. Szalmaövekgyök öröm-tárlata, 15. Grafologus-sátor, Halász szerkesztő vezetésével, 16. Virág-sátor, stb., stb., stb.

Divatrevük, katona- és cigányzenekar. Elsőrendű bukaresti Jazz-Band

— A Nilusba zuhant egy angol repülőgép. Londonból jelentik: Uganda és Szudán határán egy földmérő angol repülőgép a Nilusba zuhant. Egy utasát sikerült kimenteni, a másik kettő vízbe fulladt.

— Aranyér ellen mindig jó szer a Haemorsan. A fájdalomakat azonnal megszünteti. Olcsón kapható a gyógytárakban.

— Könyvfakasztó bombákkal és sortűzel operált a lengyel rendőrség a munkanélküliek ellen. Varsóból jelentik: Kulmban tegnap súlyos munkanélküli zavargások törtek ki. Több mint 1000 főből álló tüntető menet alakult, amely megkísérelte, hogy behatoljon a városházára. A rendőrök könyvfakasztó bombákkal vonultak fel a tömeg ellen, amely viszont közútra zúdított a rendőrökre. Végül a rendőrök sortűzel adtak a tömegre. A tüntetők közül egy ember meghalt és igen sokan súlyosan megsebesültek. Minthogy a zavargások délután folytatódtak, a rendőrség Hornból és Kulm-Tóbból megerősítést kért. A rendet csak a sötétség beálltával sikerült helyreállítani.

— Szivszélhűdést kapott egy brailai tűzoltó mentés közben. Brailából jelentik: Brailában tegnap nagy tűz pusztított a Str. Regala 20. sz. alatt levő Bermann-féle gyarmatárkereskedésben. Oltás közben egy tüzoltó szivszélhűdést kapott és azonnal meghalt.

— Kézrekerült az asthoni kegyetlen gyermekgyilkos. Londonból jelentik: Az asthoni borzalmas gyermekgyilkosság ügyében letartóztatták Arthur James Faraday Salvage 24 éves tyuktenyésztőt. A rendőrségnek alapos a gyanuja, hogy ez a fiatalember, aki különben Faradaynak, a világ egyik legnagyobb fizikusának dedúnokaöccse, gyilkolta meg bestiális módon az erdőben a kis Ivy Goddent. Ezt a fiatalembert gyakran látták az erdőben ólálkodni esténként és többször különös módon közeledett az erdőn át haladó aszsonyok felé. Megerősíti a gyanút, hogy a gyermek holtteste közelében brikettütőt találtak, amelyről kiderült, hogy a tyuktenyésztő tulajdona. A tyuktenyésztő egyelőre még tagad, de valószínűnek tartják, hogy a súlyos gyanuokok alatt hamarosan megtörik és vall.

— Sirkőavatás. Összes rokonainkat és ismerőseinket ezuton hívjuk meg néhai Mátyás Sándorné szül. Mezei Nelli e. h. 19-én, vasárnap d. e. 10 órakor az új neológ i. zr. temetőben megtartandó sirkőavatásához.

— A sandomingói Don Juan szomorú vége. Newyorkból jelentik: Az amerikai lapok fantasztikus bűnügyről számolnak be. Az eset a független San Domingo köztársaságban történt. San Domingo egyik legtekintélyesebb ügyvédje, José Ximena az áldozata ennek az ügynek. Az ügyvéd, aki meglehetősen fiatal, a város legnagyobb nőhódítója volt. Sok özszeütközése támadt emiatt polgártársai-val. Még kellemetlenebbé tette az ügyeket az, hogy Ximena meglehetősen indiszkret ember volt és ha egy hölgy meghallgatta, arról már a fél város tudott. Az ügyvéd néhány héttel ezelőtt az esküdtzsek előtt egy fiatal férfit védett. Ezt az embert, akit Miguelito Nuneznek hívtak, gyilkosság miatt állították az esküdtzsek elé. Féltekenységéből lelépett egy embert, aki a feleségének udvarolt. Ximena olyan ügyesen védte, hogy felmentették. Nunez nagyon hálás volt ezért, több ízben meghívta ebédre és vacsorára. A dolog következménye az lett, hogy az ügyvédnek nagyon hamar megtetszett védecének a felesége. A hevesvéri Ximena talán arra számított, hogy Nunez hálából nem fogja őt bántani. Nunez úgy tett, mintha nem venne észre semmit, pedig ekkor már régen meg volt pecsételve a sandomingói Don Juan sorsa. Egy reggel, mikor az ügyvéd felkelt és bevitte szobájába az ajtó elé tisztításra kített cipőt, borzalmas meglepetés érte. Amint a lábát a cipőbe dugta, hogy felhuzza, szörnyű fájdalmat érzett. Kiderült, hogy cipőjében két skorpió volt s ezek megmárták. A szerencsétlen embert kórházba szállították, de az orvosok már nem tudták rajta segíteni. Rettenetes szenvedés után meghalt. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy ki tehetné az ügyvéd cipőjébe a skorpiókat. Kiderült hamarosan, hogy Nunez megvesztegette az ügyvéd szolgáját és vele rakatta a skorpiókat vetélytársának cipőjébe. Nunez és a szolgát természetesen nyomban letartóztatták.

NAPROL-NAPRA

Olaszországban a hőség oly nagy, amilyenre évtizedek óta nem volt példa. A hőmérő árnyékban 42 fok Celsius mutat. A palermói gyorrvonaton a mozdonyvezető munka közben napszúrás következtében hirtelen meghalt. A mezőkön dolgozó földművesek közül számosan hőségütőt elpusztultak.

A müncheni egyetemen százezer márkás sikkasztást állapítottak meg. Az egyetem pénztárnoka ellen bűnvádi eljárás indul.

A Neywork állambeli banditák gyűjtést indítottak, hogy Jack Diamondot a börtönből megmentésük. A gyűjtés eddig ötvenezer dollárt eredményezett. Azt, hogy a banditák miképpen képzeleik Diamond megmentését: megvesztegetéssel-e, vagy más módon, nem lehet világosan látni. Állítólag kegyelmet akarnak kérni a banditavezér számára, amihez szerintük szintén — sok pénz kell.

Dr. Löwenstein Ernő bécs orvosprofesszor nagyjelentőségű felfedezésről tett jelentést bécsi orvostudományi körökben. Megállapításai szerint az elmebajok nagyrészt tuberkulotikus megbetegedések okozzák. A felfedezés az elmebaj gyógyítása terén új irányt fog szabni.

A Burgerlandban levő Pinkafőn 80 éves korában a napokban meghalt Schmidt Sarolta asszony, aki egyike ama keveseknek, akik Liszt Ferenc egykori tanítványai közül még életben voltak. Az asszony a legnagyobb nyomorban halt meg.

Prága érseke, a 79 éves dr. Kordac Fran lemondott magas méltóságáról. A Szentszék a lemondást elfogadta és helyére két adminisztrátort nevezett ki.

— Meghalt Anglia legnagyobb tyuktenyésztője. Londonból jelentik: Miss R. B. Babcock, Anglia egyik legnagyobb tyuktenyésztője 70 éves korában meghalt. A hölgy több mint tizezer díjat nyert baromfiakkal.

— Nyolvanhatezer munkanélkülit segílyeznek Bécsben. Bécsből jelentik: Julius első felében a segélyezett munkanélküliek száma Bécsben 86 ezer 472-re emelkedett.

— BIKSZAD GYÓGYFÜRDŐ. Erdély Karlsbadja, a hurutosok Mekkája nyitva június 1-től. Ivókura, szénsavas fürdők, hidegvíz gyógyintézet, inhalatorium és strandfürdő. Állandó fürdő-orvos, vasut, posta, távirtda helyben. Elsőrendű diétás konyha, napi penzói 160 lejűl. Ort. izrnak kóser vendéglő. Prospektus díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság, Baia-Bic-sad, jud. Sätmar.

— Kiverték az ördögöt, de agyonverték az asszonyt. Londonból jelentik: A varsói törvényszék feltűnően enyhe büntetést szabott ki két parasztember bűnügyében, akik egy asszonyból „kiűzték az ördögöt”. A nőn úgy látszik hisztéria jelei mutatkoztak s a két ember, hogy az ördögöt kiűzze belőle, az asszonyt husángokkal addig verte, amíg belehalt a verésbe. A bíróság csak két és félhónapi szabadságvesztést rótt ki a babonás parasztoakra.

— A Malygin jégtörő készen áll az északiskari utra. Berlinből jelentik: Moszkvai jelentés szerina a Malygin orosz jégtörő gőzös utra készen áll. A gőzös északi sarkvidéki utra viszi egy jobbára nem oroszokból álló nemzetközi turistatársaság tagjait. Nobile is elutazik a 18-án induló Malyginon a sarkvidékre, hogy Amundsen és az Itália eltűnt ballon-csoportja nyomai után kutasson a Ferenc József földön és a körülötte elterülő tengerészen.

— Bukarestben is meglepetésszerű letartóztatások várhatók a feketeszesz ügyben. Bukarestből jelentik: Stanescu vizsgálóbíró tegnap visszaérkezett Cercaiból, ahol a feketeszesz ügyben nyomozott. A vizsgálóbíró, akinek sikerült 9000 kgr. feketeszest is elkoboznia, nagymennyiségű adatot szerzett, amelyeknek alapján szenzációs letartóztatások várhatók a feketeszesz bukaresti frontján is.

nyom! mi az észet

IVÉREK

szalónia Ferdinand S.

nek is megfelelő ka. leső árak. féláron készülnek!

n áll a törvényszék nők kiségitő kérdé- teszi meg vallomá- ondja, hogy bátyja zsvárna, ahol inas- kezébe nyomott egy mondta neki, hogy vette az utjain, ha- visszajön.

len tanuja Frenkel kedő, aki elmondja, bejött hozzá az üz- áltani egy husze- vette, hogy a pénz zte Mendelt, hogy azt felelte, hogy az Ekkor Frenkel fi- endőrt, aki letartó- z-

rán dr. Biriescu etést kért Mendel rminra, míg Mendel vényszék belátására rgea védő hangsú- el esetében enyhítő betudni, miszerint s a megélhetéshez umot akarta megke- in bátyja befolyása ig Mendel Béla ár- sét kéri.

Az ítélet rövid tanácskozás ítéletet, mely Mem- amisítás büntetésben nek és egy évi bört- politikai jogainak sz- ztésére, mellékbün- 500 lej penzbírságra hint hamis pénz for- mien 6 havi fogház- zbírságra ítélte, míg Bélát felmentette a tkezményei alól. rugodott az ítéletben, ügyvéd azért fellebbe- mendel Ármín szabad- törvényszék három ti fogságot betudott in büntetésének több e. Mendel szabadlá- ja kérte, mert egye-

rendelte Mendel Á- lyezését.

aj, vagy bélműködése gyomorégése van az ermeszetes

di vizek tanár által ajánlv- tt kapható.

világnárka megóvja Ont a nemi betegségek- től.

K, Clu

KÖZGAZDASÁG

A községi kocsmajogok árlejtését január elsejéig elhalasztják

Dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Párt elnöke nyilatkozik a községi kocsmajogok italmérési jogairól. Az utolsó napon levették a napirendről a szesz törvényt, mely módosította volna a sérelmes törvényszakaszt. Összel fogják megszavazni a törvényt

Cluj-Kolozsvár, július 17. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az erdélyi községi kocsmajogok nagyforderejű kérdésében, mint ismeretes, hónapok óta nagy harc folyik az érdekeket védő kocsmárosokat képviselő Zsidó Párt és a pénzügyi kormány között. Ez a kérdés Erdély kocsmárosainak nagy tömegét egzisztenciálisan érdeklí és éppen ezért dr. Fischer Tivadar előbb mint a Zsidó Parlamenti Klub, majd mint a Zsidó Párt elnöke, óriási munkát végzett, hogy ezeket az érdekeket biztosítani tudja. Mint ismeretes, a pénzügyminisztérium már többször is elrendelte, hogy a vidéki kocsmajogokat árverés útján adják ki. Ez azt jelentette volna, hogy az eddigi tulajdonosok elvesztik jogukat az italmérési engedélytől és az a község birtokába megy át, mely így jelentékeny jövedelemhez jut azáltal, hogy árlejtésen adja ki haszonbérbe a kocsmajogokat.

A nagyforderejű kérdésben az Uj Kelet munkatársa ma beszélgetést folytatott dr. Fischer Tivadarral. A Zsidó Párt elnöke ma érkezett vissza Bukarestből és jelenleg egy memorandumot készít, amelyet a kocsmajogok ügyében intéz a pénzügyminisztériumhoz.

„A szerzett jogok kártalanítás nélkül való kisajátítása”

A Madgearu-féle szesz törvény — mondotta dr. Fischer Tivadar — azt célozza, hogy egységesítsék az ország területén a kocsmajogokat. Ezt úgy akarták megvalósítani, hogy a Regátban bevezetett jogszokást Erdélyre is kiterjesszék. A Regátban ugyanis a kocsmajogok a község tulajdonát képezik és a községek árlejtésen adják ki az italmérési engedélyeket. Ez az intézkedés azonban súlyosan érintette volna az erdélyi kocsmárosokat, akik évtizedek óta vannak az engedély birtokában. Ez az intézkedés a szerzett jogok kártalanítás nélkül való kisajátítását jelentette volna, ami alkotmányellenes és azonkívül is veszedelmes precedens teremt.

— Eppen ezért a szesz törvény parlamenti vitájánál a törvényjavaslat 179. paragrafusának szövegébe az én javaslatomra beiktatták azt, hogy ez a törvény az új italmérési engedélyekre vonatkozik, de nem érinti a szerzett jogokat. A törvényt így szavazták meg a parlamentben és annak megjelenésétől mintegy fél év telt el és senki nem is gondolt a szerzett jogok árverésére.

A Comisia Beuturilor Spirtoase döntése

— Amikor Mihalache átvette a belügyi tárcát, a községek költségvetésénél látta meg, hogy azok nem irányozták elő a községi italmérések bérbeadásából származó jövedelmeket. Ekkor Mihalache kezdte forszírozni a kér-

dést és azt akarta elérni a pénzügnyél, hogy a régi törvényt mégis terjesszék ki a csatolt területekre is. Mihalache intervenciójára végre összeült a pénzügnyél működő Comisia Beuturilor Spirtoase és ez szótöbbséggel olyan irányú döntést hozott, miszerint a törvényt úgy értelmezik, hogy a 179-ik paragrafus a régi italmérési engedélyekre is vonatkozik. Ennek következtében jelent meg a pénzügyminiszternek az a rendelete, mely áprilisa tüzte ki az italmérések árverését.

Hatásköri túllépés

— Mikor ez nyilvánosságra került, azonnal intervenáltam a pénzügnyél és igyekeztem igazolni azt, hogy a Comisia Beuturilor Spirtoase nem hivatott arra, hogy bármiképpen értelmezze a törvényt. A törvény értelmezése a miniszter diszkrecionális joga és így a Comisia Beuturilor Spirtoase hatásköri túllépést követett el, amikor a törvény értelmezése felől döntött. Intervenciómnak meg volt az eredménye, amennyiben az árlejtéseket július elsejéig elhalasztották.

— Az új kormány inaugurálása óta ebben a kérdésben már több ízben volt alkalmam Argetoianuval és Bratescu pénzügyi alminiszterrel tárgyalnom. Argetoianu a nyári parlamenti ülészek megkezdésekor megígérte nekem, hogy törvényhozásilag al fogja intézni a kérdést.

5000—20.000 lejes taxák

— Junius 29-ig nem történt semmi,

amikor végre sikerült kieszközölnöm egy újabb halasztást augusztus 1-ig. Ez alatt pedig megállapodtam a pénzügyminiszterrel abban, hogy az árlejtésekből folyó jövedelem helyett egy, a községek fizetendő taxát rójanak a kocsmárosokra. Ilyenformán el is készült a szesz törvény módosítása, mely a bizottságokba került. A 250-ik paragrafushoz új bekezdést iktattak be, amely szerint a község 5 ezer lyejtől 20 ezer lejig terjedő taxát róhat ki az italmérési engedélyek tulajdonosaira. A bizottságban hangsúlyoztam, hogy ez a taxa horribilis és azt indítványoztam, hogy az egyes körzetekben az új kocsmajogok árlejtésénél elért összeg közeparányosának felét határozzák meg taxának. Ezt a bizottság nem fogadta el és így a törvény eredeti tervezetében került volna a parlament elé. Az utolsó napon azonban már nem volt idő megszavazni a szesz törvényt, mely így az őszi ülésszakra maradt.

Január elsejéig elhalasztják az árveréseket

— A parlamenti ülészek bezárása után, szerdán két óras tárgyalást folytattam Bratescu pénzügyi alminiszterrel, aki arra kért, hogy memorandumban tárjam fel a kocsmajogok helyzetét. Ugyanakkor Bratescu megígérte nekem azt, hogy január elsejéig hatálytalaná teszi az árlejtésekkel kapcsolatban kiadott rendeletet és ezalatt az idő alatt a törvényt meg fogják szavazni.

— Így minden reményünk meg van arra, — fejezte be nyilatkozatát dr. Fischer Tivadar, — hogy a községi kocsmárosok nagyfontosságú ügyét sikeresen elintéztük és ezzel a zsidó kocsmárosok nagy tömegének egzisztenciáját megvédtük.

Az üzletek esti zárójára ügyében a munkaügyi felügyelőség a Sfatul Negustoresc vezetőségét megbeszélésre hívta meg. Minthogy a kereskedők között még nem alakult ki egységes vélemény, a Sfatul vezetősége ezután is meghívja a kolozsvári összes kereskedőket vasárnap délelőtt kilenc órai kezdettel megtartandó nagygyűlésre.

Színház—Művészet

Gróf Monte Cristo

A nagy kánikula dacára minden előadáson zsufolt ház figyeli visszafotott lélegzettel a Szinkör Muzgó nagy filmjének, a Gróf Monte Christonak előadásait. Bizonyosság ez arra, hogy a jó filmnek mindig van közönsége s hogy a Szinkör Muzgó hívős nézőtere dacolni tud a legnagyobb hőséggel is. A Gróf Monte Cristo tudvaleg Dumas nagy regényét viszi filmre, páratlanul nagystílusú kiállításban; elsőrendű színészekkel.

Lili Dagover, Bernhard Götzke, Jean Angelo mellett a francia színészgeneráció legszebb hölgyei szerepelnek ebben a monumentális alkotásban, amely a napoleoni idők légkörét varázsolja vissza.

Ejleli előadás a Magyar Színházban. Szombaton és vasárnap este 11 órai kezdettel két előadást tart a Magyar Színházban Darvas Ernő és társulata. Az előadásokat csak felnőttek részére tartják meg. Ami mulatságos, groteszket és pikánsat kitermelt a legújabb irodalom, mind részt kért magának e két este műsorán. Lesz bohózat, vígjáték, operett és mind olyan, hogy a kacagás egy pillanatra sem szűnik meg. Mindezen felül még két gyönyörű klasszikus táncszámban is fog gyönyörködni a közönség 30, 20 és 10 lejes helyárok mellett. Mindenkinek meg kell néznie ezt az olcsó és igazán kellemes szórakoztató előadást.

Csárdáskirálynő. (Filmbemutató az Opera-mozgóban). A kolozsvári Operamozgó tegnap délután kezdte vetíteni Kálmán Imre híres Csárdáskirálynő című operettjének filmváltozatát. Az operett kedves muzsikája zavartalan szépségben érvényesül, a kitűnő felvételek, a nagy-

ben a monumentális alkotásban, amely a napoleoni idők légkörét varázsolja vissza.

Árman és szerelem. bűn és bűnhődés nagyszerű színdarabja a Gróf Monte Cristo, amelyet a meséhez mindenben simuló kísérő zene tesz még vonzóbbá. A Szinkör Muzgó 10 és 20 lejes helyárokkal vetíti ezt a filmet is, újból igazolvva jelszavát: a legnagyobb film, a legolcsóbb helyárok, a legkellemesebb nézőtér jellemzik a Szinkör Muzgó s mindezekre most elsőrendű, új hangosberendezés teszi fel a koronát.

szerű ensemble pedig tökéletes játékkal biztosítja az előadás illúzióját. A rendkívül bájos Anny Alers, Verebes Ernő, Harry Halm és kicsi szerepében Szőke Szakáll excellálnak. A Csárdáskirálynő előtt egy kétfelvonásos vígjáték perreg, amelyben kutyák alakítják a fő és mellékszerepeket, kétféle kollégákat megszégyenítő közvetlenséggel és bámulatra méltó színészi rutinnal.

Szinkör-Muzgó műsora

Szombat d. u. 3, 5, 7, 9 órákor: Gróf Monte Cristo. (Grandiózus filmalkotás a napoleoni idők legnagyobb regényének filmváltozata, Dumas regénye után, a főszerepekben: Jean Angelo, Lil Dagover, Bernhard Götzke. Helyárok 10 és 20 lej. Vasárnap d. e. 11 órákor matiné: Burleszk műsor. Hangos új hirodó. Helyárok 10 és 15 lej.

Vasárnap d. u. 3, 5, 7, 9 órákor: Gróf Monte Cristo. (Visszavonhatatlanul utolsó nap). Helyárok 10 és 20 lej. Hétfő d. u. 3, 5, 7, 9 órákor: A négy fivér. (A nagy háború legköltebb film tragédiája, az anyaszív és négy fia drámája. A filmet a német diplomácia intervenciója folytán a kolozsvári előadások után kivonják a forgalomból. Helyárok: 10 és 20 lej.

Kedd d. u. 3, 5, 7, 9 órákor: A négy fivér.

CORSO-MOZGÓ műsora

Szombaton 5, 7, 9 órákor: A legújabb cow-boy film: A Colorado lovasa. Ezenkívül: A legújabb Világhíradó. Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor: A legújabb cow-boy film: A Colorado lovasa. Ezenkívül: A legújabb Világhíradó.

TOZSDE

Kolozsvár, július 17. Márka 39.98, holland forint 68, dollár 168.50, font sterling 817/2, francia frank 6.62, lira 8.85, cseh korona 4.99/2, pengő 29.40, dinár 3, schilling 23.70, svájci frank 32.70, zloty 19/2.

Bukarest, július 17. Francia frank 6.58, fontsterling 816/2, dollár 167.90, belga frank 23.45, lira 8.80, svájci frank 32.60, cseh korona 4.98, osztrák schilling 23.65, márka 39.90, pengő 29.32, holland forint 67.65.

Apróhirdetések

ERTESENITÉS

Elvállalom kézimunkáknak montirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Esténként állandó kiállítás. Somlyás aranyozó, Str. Iuliu Maniu.

Gyermekkoszt. bicikli, nyugdíjat legolcsóbban a vásárolhat. Arjegyzék kívánatra ingyen. Gyermekkoszt. 425 lejtől kezdve.

Corso Bazárban

Bistritán német gimnáziumban, vagy más iskolában tanulni óhajtó zsidó leány vagy fiugyermek szigoruan kóser elátásra jobb család vállalna. Cim a kiadóban.

30 éves szerző, önálló jóforgalmu üzlet tulajdonosa hozzáilló urileánnyal komoly levelezést folytatna. „Esetleg együttes jövő” jellegre a kiadóba.

Előrajzolás, csipkebevarrás, montirozás, fehérneművarrás, kézi és géphímzés, goblenvarrás legszebben és legolcsóbban Fisch Böske kézimunka szalonjában, Malom u. 16.

Perfekt női és férfifehérnemű varrását jutányosan vállalom. Hához is megyek. Pollák Lenke, Rudolf ut. 7.

Egy régen fennálló pékség kiadó, vagy eladó. Deák, Huedin.

Huszonhat éves, érettségizett, erdélyi nagyobb városban saját házzal rendelkező kereskedő házasság céljából keresi csinos, fiatal leány ismeretségét. Üzlete megnagyobbítása céljából hozományra igényt tart. Fényképes, részletes megkeresések „Boldogság” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek.

Szászrégenben, vallásos zsidó házban, a jövő tanévre olcsón kaphatnak kitűnő elátást iskolás fiúk és leányok. Iskolai feladataikat felügyelet mellett végezhetik. Ugyanott zeneoktatás is. Cim a kiadóban.

Modern 4 szobás lakás azonnalra kiadó. Érdeklődni 3—5 között Eötvös u. 10.

Szép magas, száraz, világos, nagy szuterének kiadók. Hosszu u. 19. Házmeztérnel.

Ujonnan átalakított modern lakás, kétszoba, konyha, fürdőszobával azonnalra kiadó. Érdeklődni Str. Paris (Pap u.) 36 szám alatt.

A próféta gyermek

Edmond Fleg megrázó zsidó regénye. Ára 100 lej és portó. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

Az egész országban közismert elsőrendű és izletes konyhájáról

A GROSZ Ortodox שר Eittem

Timisoara—Temesvár, Lloyd-sor 11.

Menü rendszer:

40 lej 4 fogásos menü 40 lej,
50 lej 5 fogásos nagy menü 60 lej.

Allandó abona!
Esküvőket, bankettekét vállal!
Kifogástalan kiszolgálás!
Utazó uraknak kedvezmény!

XIV. ÉVF. * I
Cluj—Kolozs
július 19 Va
5691 ÉV

Az Uj Kelet az egy
és bántási zsidó
lapja

Cikkeink t
forrás megjelölés
meg

Kéziratokat
megőrzésükre nem

Duca Ko

A liberális párt nagy expozé tartó zetről, amelyben a liberálisok objektív lenzéki politikát foz szemben folytatni. tek vezetőinek adosokban sokkal enet gosabban beszélt D hveit, hogy kezdje pagandát a jelenle tal szemben és kész teket a nagy pillá berális párt át fog De harcot hirdete kormány, hanem a len is és különösk rasztpártra és a g hveinek figyelmé tekezetlet követni látogatása az ös szervezeteknél. A nek . . .

Tudott dolog, h az elmúlt választás a kormánnyal. Du hogy a Jorga-Arg pártokon kívül, s ben alakult meg. Argetoianu bizony kott a diktatóriki szerről megemlék párt és különöské mokratikusnak né kétszer is meg k magát ideológiája tika szempontjáb hogy segédkezet kormánynak. Kül gondoljuk, hogy berálisoknak még tá odiumát is v meggondoljuk, h zatok nélkül a nül elbukott vol (igy is alig szerve kot), vagy pedig volna mennie a belpolitikailag tette volna maga

Miért kötötte kartelt? A liber gvarázatot adják mányos tényező kartell megkötés vért szült volna, által kinevezett lasztásokon.

Ezekből az in a felsőbb körök ráció döntő kih párt legutóbbi. A választási ka annak a kanossz lisok szakadatla három héttel K se után Bratian kért az uralkod azok az idők, m élén Bratianu pártvezér gögő lentette ki, hogy sem kérték a k azt meg ne kap

A Jorga-Arg ve, azt hitte Du sülésének utját A kartellből az adóttak elő. rális parlament érzí magát a k kormánnyal ne pedig nem tud lyezkedni. Enn